

CAPITAL

Publicație bilingvă a Comisiei Naționale a Pieței Financiare

Decizii
ale Comisiei Naționale
a Pieței Financiare

2

Prognoze optimiste,
dar insuficiente pentru
relansarea economiei
moldovenești

3

Monitor al pieței financiare

Market

<http://www.capital.market.md> Nr.45 (769)
Miercuri, 21 noiembrie 2018

Pret: 7 lei

Autoritățile au prezentat marți brandul de țară pentru atragerea investițiilor cu sloganul „Grow in Moldova” (Crește în Moldova). Aceasta este dedicat atragerii capitalului extern în țara noastră și reprezintă o evoluție firească a brandului turistic național „Pomul Vietii”. Lansarea a avut loc în contextul organizării la Chișinău, în perioada 27-29 noiembrie curent, a celei de-a V-a ediții a „Moldova Business Week”, informează MOLDPRES.

Potrivit conceptului prezentat de Agenția de Investiții, în ornament se regăsesc simbolurile legate de vinul moldovenesc, fructe, cultură, ospitalitate și tradiții. Acestea vor fi completate cu alte cinci simboluri ce caracterizează domenii strategice ale economiei naționale. Acestea se referă la industria ușoară, automotive, tehnologii informaționale, conectivitate și creștere.

Chiril Gaburici, ministru al Economiei și Infrastructurii, a declarat că Republica Moldova, ca piață de desfacere și ca piață de atragere a investițiilor, are mai multe avantaje, printre care se numără amplasarea geografică și acordurile de liber schimb încheiate cu mai multe state. „R. Moldova are acces la o piață de aproape 1 miliard de consumatori, un regim fiscal bland, o creștere economică stabilă și oferă facilități substanțiale antreprenorilor străini care își doresc să investească într-o piață emergentă”, a precizat ministrul.

„Am fost norocoși să primim o moștenire care se numește „Pomul Vietii”, dezvoltată pentru brandul turistic al Republicii Moldova, care avea o invitație de a descoperi țara noastră. Ceea ce vă prezentăm este un brand-umbrelă, sub care vor fi reunite eforturile noastre comune – ale statului, mediului de afaceri, cetățenilor, diasporii – de a promova Moldova, în vederea atragerii capitalului străin”, a spus Rodica Verbeniuc, director general al Agenției de Investiții.

Brandul de țară pentru atragerea investițiilor ar urma să se regâsească nu doar în proiectele guvernamentale. Logo-ul va putea fi utilizat, în condițiile legii, de antreprenorii moldoveni care participă la evenimente internaționale, dar și de organizatorii unor evenimente de business private, cu scopul de a sporii atractivitatea investițională a Republicii Moldova.

Autoritățile au lansat brandul de țară pentru atragerea investițiilor

În atenția companiilor – entități
de interes public!

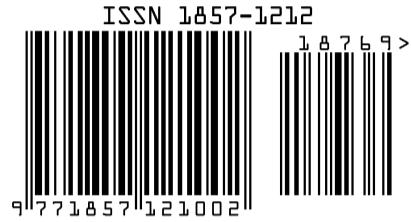
Operatorul mecanismului oficial de stocare a informațiilor, întreprinderea de stat ziarul Capital Market, informează că mecanismul propriu-zis de acumulare a datelor este funcțional la adresa: <http://emitent-msi.market.md>.

Detalii la tel.:

022 221287, 022 229445

Un nou traseu turistic
„Dor de Codru” a fost lansat
în R. Moldova

4

Curs valutar
21.11.2018

Valuta	Rata	Cursul
USD	1	17.1194
EUR	1	19.5735
UAH	1	0.6167
RON	1	4.1943
RUB	1	0.2610

Spre atenția cititorilor!

Ziarul „Capital Market” poate fi procurat în următoarele ghișee raionale ale „MOLDPRESA”

Bălți: №132; 133; 156
Comrat: №169
Cahul: №170
Orhei: №150
Hâncești: №161
Soroca: №223

În afară de aceasta, oricare număr al ziarului sau copia acestuia pot fi procurate la sediul redacției „Capital Market” pe adresa: mun. Chișinău, str. V. Alecsandri, 115.

CAPITAL Market

ÎN ATENȚIA SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI!

Recepționarea anunțurilor și raportelor anuale se efectuează la adresa:

ziarulcm@gmail.com
tel.: 022 22-12-87;
fax: 022 22-05-03

Abonează-te!

Abonează-te la Ziarul Capital Market

în toate oficiile „Poșta Moldovei” din țară

sau la distributorii noștri:

Moldpresa (022) 222221

Press Inform-Curier (022) 237187

Agenția „Ediții Periodice” (022) 233740

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Sistemul unitar de salarizare reduce inegalitatea?!

Așadar, ca să fim scrupuloși, sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, votat în prima lectură de Parlament, duce, într-adevăr, la micșorarea discrepanțelor dintre salarii. Salariații vor fi, mai mult sau mai puțin, egali, în funcție de treapta ierarhică pe care se află.

Ce avem astăzi? „În sistemul de salarizare actual există mari inechități, mari discrepanțe între veniturile diferitor categorii de angajați. Există mecanisme diferite de formare a salariului și sunt câteva legi care guvernează acest domeniu. Ca urmare, decalajul între salarii este destul de mare, cel mai mare salar este de 35 880 lei pe lună, iar cel mai mic de 1200”, constată ministrul Finanțelor, Octavian Armașu.

Pe o parte, avem magistrați, alți angajați ai organelor de drept care, în virtutea sistemului de salarizare care există în prezent, au salarii mai mari, pe de altă parte, apreciază ministrul, „muncă celor din autoritățile publice locale este subapreciată” și marea majoritate a angajaților din aceste instituții, inclusiv educație, sănătate, primesc salarii mici.

Ce schimbări vrea să facă Guvernul? „Ne-am propus să micșorăm diferența dintre cele mai mari și cele mai mici salarii. Evident că cei cu salariile mai mici vor avea de căștișat, dar trebuie să tindem spre alte standarde. Potrivit Organizației Mondiale a Muncii, raportul recomandat ar trebui să fie de 12 la 1. Noi tindem să ajungem, prin această lege, la un raport de 15 la 1”, spune ministrul Finanțelor.

Ceea ce contează, mai ales pentru unele categorii de salariați, sunt garanțile pe care le oferă statul, nimeni nu va avea un salar mai mic de minimul de existență de 2000 de lei și nimeni nu va pierde din salar. Astfel, bugetari care primesc acum salarii mai mari decât cele stabilite în noua grilă, vor avea un salar de bază mai mic, însă vor beneficia de mai multe compensații, încât veniturile lor să fie aceleași ca în prezent. În același timp, persoanele care primesc acum cele mai mici salarii vor avea un salar de bază mai mare, fapt care le va aduce un venit mai semnificativ.

Legea nu permite micșorarea nivelului de referință, ceea ce este o garanție pentru toți că salariile nu vor fi diminuate în fiecare an. Ministerul Octavian Armașu mai spune că „dreptul dobândit va fi respectat, nimeni nu va primi în 2019 un salar mai mic decât în 2018”.

Potrivit Ministerului Finanțelor, dacă ar fi fost păstrat sistemul actual de salarizare în sistemul bugetar, salarul mediu ar fi crescut de la o medie de 6517 lei pe lună în 2018 la 6826 lei în 2021. Deci, o creștere cu puțin peste 300 de lei. Legea privind sistemul unitar de salarizare permite o majorare de la 6517 lei în 2018 la 8519 lei în 2021. O majorare cu 2022 de lei. Diferența e de peste șase ori.

În următorii doi ani salariul de referință va crește cu cel puțin 200 de lei anual. Cheltuielile de salarizare se vor încadra în fondurile bugetare.

Ce prevede noua lege? Noul sistem de salarizare a personalului în sectorul bugetar are un caracter unitar, se aplică tuturor categoriilor de angajați din sectorul bugetar. Sistemul de salarizare are la bază sistemul de gradare, constituit din grade și trepte de salarizare. Sistemul de gradare a posturilor este elaborat în baza clasificării și rezultatelor evaluării posturilor, prin utilizarea grupelor și sub-grupelor salariale. Evaluarea posturilor permite gruparea obiectivă a posturilor cu valoare similară, conform principiului “plată egală pentru muncă egală” (echitate și coerentă). Sistemul de salarizare este relativ flexibil, permite avansarea în grade de salarizare (pe verticală) și trepte de salarizare (pe orizontală).

Salariul total este constituit din partea fixă și partea variabilă. Raportul dintre salarul de funcție și partea variabilă constituie, pentru majoritatea categoriilor de angajați, 80 la sută la 20 la sută din salarul total; unde salarul de funcție este corelat cu valoarea postului, iar partea variabilă – cu deținătorul postului (performanță) și aspectele specifice ale muncii. Pentru unele categorii de angajați se stabilesc doar salarii fixe. Salarial de funcție cuprinde majoritatea sporurilor, suplimentelor, indemnizațiilor și alte plăți salariale aferente postului, existente la moment. Sistemul de salarizare este relativ atractiv pentru tinerii specialiști. Sistemul de salarizare este corelat cu performanța (partea variabilă) și se aplică pentru o parte de angajați din sectorul bugetar.

Astăzi angajații din sistemul bugetar pot beneficia de numeroase sporuri salariale. Astfel, pentru cadrele didactice în școlile profesionale sau universități există până la 17 tipuri de sporuri salariale, iar la militari, polițiști, ofițeri CNA, angajați de la penitenciare și paza de stat, numărul sporurilor este chiar mai mare, fiecare tip de spor fiind în mărime de la 5 la 25 la sută, în funcție de faptul pentru ce este acordat sporul, care de cele mai multe ori nu vizează performanța.

Ministerul Finanțelor stabilește o grilă care are 130 de clase de salarizare și acestor clase de salarizare li se atribuează câte un coeficient care se înmulțește cu valoarea de referință și se obține salarul de referință pentru clasa respectivă de salarizare. În felul acesta, modificând salarul de referință modificăm salarul la totă grila.

Proiectul instituie Registrul funcțiilor din sectorul bugetar, care va cuprinde 8 grupuri ocupaționale de activitate bugetară, codificate cu litere. Printre acestea sunt: administrația publică, justiția, apărarea națională, ordinea publică și securitatea statului, învățământul și cercetarea, cultură, tineret și sport, asistența socială și sănătatea etc. Autoritatea responsabilă de gestionarea Registrului este Ministerul Finanțelor.

Potrivit proiectului Legii bugetului pentru anul 2019, se stabilește valoarea de referință pentru calcularea în anul viitor a salariilor angajaților din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar în mărime de 1500 lei.

Prin derogare de la valoarea de referință de bază, se stabilesc următoarele valori:

- în mărime de 1300 lei – pentru persoanele cu funcții de demnitate publică din autoritățile/instituțiile finanțate de la bugetul de stat, cu excepția judecătorilor, procurorilor, inspectorilor-judecători;

- în mărime de 1600 lei – pentru personalul didactic, inclusiv cu funcții de conducere;

- în mărime de 1600 lei – pentru personalul care, conform anexelor la Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se încadrează în clasele de salarizare de la 1 până la 25;

- în mărime de 2000 lei – pentru personalul Serviciului de Informații și Securitate;

- în mărime de 2500 lei – pentru judecători, procurori, inspectori-judecători, inspectori din Inspecția Procurorilor.

Discuțiile în Parlament asupra proiectului au fost contradictorii. Ministerul Finanțelor i-a reproșat că nu au fost discuții publice asupra proiectului și că unele comisii nu au avizat proiectul, că nu au fost luate în considerare unele categorii de angajați, că majorările nu sunt uniforme. Unii deputați au menționat că nu a fost respectată ierarhia după gradul de responsabilitate, unii funcționari, deși poartă o responsabilitate înaltă, sunt remunerati după coeficientul 15, iar alții 13 sau chiar 12. Sau, spre exemplu, s-a propus ca sporul pentru fisc și vamă să fie stabilit după examinarea executării bugetului. Totodată, s-a propus „o revoluție” a salarizării șefilor unor întreprinderi „care primesc 50-60 mii de lei pe lună”.

Costul implementării proiectului în instituțiile finanțate din bugetul de stat și bugetele locale se estimează, pe termen mediu (anii 2019- 2021), la 3,95 miliarde lei. Mijloacele sunt prevăzute în Cadrul bugetar pe termen mediu. Către anul 2021 se preconizează o creștere de circa 30 la sută a salariului mediu lunar pentru angajații instituțiilor finanțate din bugetul de stat și de peste 55 la sută – celor din bugetele locale.

Alocările pentru implementarea sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar în anul 2019 este estimată de Ministerul Finanțelor la 1 miliard 300 milioane de lei. Sursele suplimentare sunt prevăzute de bugetul pentru anul viitor. „Noi considerăm că această sumă este suficientă pentru aplicarea legii privind sistemul unitar de salarizare”, afirmă ministrul Finanțelor.

Noul sistem se propune să intre în vigoare la 1 decembrie curent.

Vlad BERCU

Decizii ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

Consiliul de administrație (CA) al Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF) a aprobat hotărârea privind modificarea Regulamentului cu privire la dezvoltarea de către participanii profesioniști la piața financiară nebancară a informației privind acordarea serviciilor.

Bazându-se pe prevederile Legilor privind CNPF și privind piața de capital, CA a aprobat hotărârea privind modificarea Instrucțiunii cu privire la raportările persoanelor licențiate și autorizate pe piața de capital, aprobată prin hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 38/5 din 03.07.2015.

De asemenea, CA a aprobat hotărârea privind bugetul CNPF pentru anul 2019.

Mentionăm că aceste decizii se conțin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 9 (nr. 423) și 16 noiembrie 2018.

Boris Erușevski

În Republica Moldova termenul limită pentru comerțul cu amănuntul pe baza patentei de întreprinzător va fi prelungit cel puțin cu un an – până la 31 decembrie 2019

Parlamentul a adoptat în prima lectură trei proiecte de lege, care prevăd prelungirea termenului limită a comerțului cu amănuntul pe baza patentei de întreprinzător până la 31 decembrie 2019, 31 decembrie 2022 și 31 decembrie 2023. Mondificările adoptate la Legea privind patenta de antreprenor au fost elaborate de Guvern, precum și fracțiunile Partidului Socialiștilor și Partidului Comuniștilor. Proiectele de lege au fost adoptate în prima lectură și s-a decis unificarea lor într-un document, de bază fiind luat proiectul Guvernului, care prevede prelungirea acestui termen până la finele anului viitor. Termenul exact trebuie să fie aprobat de Parlament în a doua lectură.

Toate documentele au fost elaborate în scopul facilitării, stimulării și reglementării activităților de comerț cu amănuntul pe parcursul perioadei de tranziție – de la patentă de antreprenoriat la o activitate independentă sau alte forme juridice de afaceri.

Reamintim că, în ianuarie 2017, conceptul de activitate independentă a fost introdus în legislație ca alternativă la patenta de antreprenor. Întrucât în ultimii 2 ani s-a înregistrat un proces lent de tranziție de la patentă la activitate independentă, s-a propus extinderea termenului de lucru pe baza patentei.

Conform inițiativei de tranziție de la patentă la o activitate antreprenorială independentă, ultima simplifică și facilitează dezvoltarea activității antreprenoriale și prevede un regim fiscal mai echitabil și o abordare mai loială față de aspectele sociale. De asemenea, oferă antreprenorilor mai multe oportunități de a-și dezvolta afacerea, iar statul oferă modalități mai bune de a gestiona provocările și risurile în economia națională – în general și în mediul de afaceri – în special.

Cu toate acestea, există un proces lent de trecere de la patentă antreprenorială la o activitate independentă. Pentru a sprijini businessul, în special întreprinderile mici, având venituri mici în zonele rurale, Guvernul a decis să extindă oportunitatea de a lucra pe baza patentei de antreprenoriat pentru încă un an – până la 31 decembrie 2019.

Potrivit Ministerului Economiei și Infrastructurii, până la finele lunii septembrie curent, mai mult de 1500 de întreprinzători cu amănuntul au trecut la activitate individuală. În același timp, mai mult de 9100 de patente în domeniul comerțului cu amănuntul au fost valabile în luna septembrie a acestui an. Autoritățile au elaborat o serie de măsuri care ar trebui luate în 2019 pentru a încuraja micii comercianți să treacă la alte forme de activitate decât patenta.

InfoMarket

Ministerul Economiei a actualizat proghnoza indicilor macroeconomici

Ministerul Economiei și Infrastructurii a publicat proghnoza preliminară a indicilor macroeconomici pentru următorii ani, modificând-o esențial comparativ cu cea precedentă, din 19 aprilie 2018.

Potrivit agenției INFOTAG, proghnoza creșterii economice pentru anul 2018 a fost majorată de la 3,8% la 4,5%, iar pentru anul 2019 – de la 3,8% la 4%. În același timp, proghnoza pentru anul 2020 a rămas neschimbată – 3,8%, iar pentru 2021 a fost redusă de la 4% la 3,8%. În expresie nominală, PIB-ul va crește de la 191,7 mlrd. lei în 2018 până la 248,8 mlrd. lei în 2021 (anterior, de la 163 mlrd. lei până la 211,5 mlrd. lei).

Pentru 2018, creșterea medie anuală a inflației a fost actualizată de la 4,1% la 3,2%, pentru 2019 – de la 4,7% la 4,9%, pentru 2020 a fost menținută la nivelul de 5%, la fel ca și pentru 2021. Totodată, rata inflației pentru sfârșitul anului 2018 se așteaptă a fi de 1,9% (-0,6 p.p.), pentru 2019 – 6,5% (+0,8 p.p.), pentru 2020 – 4,2%, pentru 2021 – 5,8%.

Referitor la moneda națională, cursul mediu anual al leului va constitui în anul curent 16,65 lei pentru un dolar american, comparativ cu 16,83 lei proghnozat anterior, pentru 2019 – 17,2 lei (16,99 lei), pentru 2020 – 17,97 lei și pentru 2021 – 18,51 lei.

Creșterea producției industriale în 2018 este preconizată la nivelul de 7% (anterior 5,5%), apoi ritmul va încetini până la 5% în 2019 și până la 4,5% în 2020 și 2021. În agricultură, producția va crește cu 4,8%, 4,5%, 5% și, respectiv, cu 5%.

Conform proghnozei actualizate, investițiile în imobilizări corporale pe termen lung vor crește de la 25,2 mlrd. lei în 2018 până la 29,9% în 2021, iar creșterea anuală va fi de 4,6% (+0,3% p.p.) în 2018, 3,3% (-0,1 p.p.) în 2019, 4% (+0,3 p.p.) în 2020 și 4% (-0,9 p.p.) în 2021.

INFOTAG

Prognoze optimiste, dar insuficiente pentru relansarea economiei moldovenenești

După o perioadă de stabilitate a leului moldovenesc față de valutele de referință, în 2019–2021 acesta se va depreciu moderat, susține Ministerul Finanțelor. Dacă în prezent cursul mediu este de 17,07 lei pentru un dolar american, atunci în 2019 acesta va fluctua și ar putea ajunge la 18,5 lei. În același timp, investițiile pe termen lung în Republica Moldova vor înregistra o creștere de 3,3%.

Moneda națională s-a apreciat de la începutul anului 2018 cu 1,5% față de dolarul SUA și cu 4,3% față de Euro. La asemenea rezultate a condus politică monetară echilibrată a BNM, precum și transferurile personale în valută primite din străinătate.

Economistul IDIS Viitorul, Vea-ceslav Ioniță, leagă fluctuațiile leului moldovenesc de perioadele de criză prin care a trecut Republica Moldova de-a lungul anilor. Or, stabilitatea monedei naționale era menținută în perioadele electorale. „Atunci când a existat comprimarea rezervelor valutare, compensarea în economie a avut loc prin deprecierea monedei naționale și reducerea importurilor, care înseamnă săracirea populației”.

Potrivit lui, deocamdată nu sunt aşteptate fluctuații majore ale monedei naționale. BNM are suficiente rezerve valutare pentru a absorbi orice soc valutar. Rezervele valutare sunt suficiente pentru a asigura importurile Republicii Moldova pentru şase luni și corespund cu masa monetară aflată în circulație. Datorită creșterii rezervelor valutare, BNM poate continua procesul de relaxare a politicilor valutare, care rămân și încă destul de restrictive atât pentru business, cât și pentru populație. Altfel spus, Republica Moldova nu este într-o situație critică privind rezervele valutare și măsurile represive privind repatrierea valutelor nu mai au o justificare economică.

CREȘTERE A EXPORTURILOR CU 13%, IAR A IMPORTURILOR CU 9%

În următorii ani, modelul economic al Republicii Moldova continuă să fie dominat de consum susținut de importuri, iar creșterea investițiilor pentru crearea locurilor de muncă se lasă așteptată. Datele Ministerului Finanțelor arată o creștere a investițiilor în activele materiale pe termen lung de doar 3,3% în anul 2019 și a către 4,0% în următorii doi ani. O creștere insuficientă pentru ca Republica Moldova să înregistreze progrese palpabile.

În ceea ce privește exporturile, acestea vor crește în anul 2019 cu 13,1%, cu +6,2% în anul 2020 și +6,0% în 2021. Principalii factori care vor contribui la creșterea volumelor exportate continuă să fie: restabilirea cererii externe, redresarea ofertei interne a producției agricole, consolidarea competitivității bunurilor exportate prin creșteri calitative, determinarea efectuării investițiilor în fonduri fixe noi și îmbunătățirea bazei tehnologice etc. Dezvoltarea economiei mondiale va conduce la intensificarea cererii externe cu efect pozitiv asupra exporturilor de produse, servicii și materii prime. Creșterea exporturilor va fi asigurată, de asemenea, prin promovarea mai intensă a exporturilor pe piața UE și a Turciei. Dezvoltarea continuă a Zonelor Economice Libere, precum și creșterea numărului de noi rezidenți

va favoriza creșterea exporturilor de mașini și aparate electrice. Investițiile vor contribui la creșterea nivelului de tehnologizare a întreprinderilor, cu efect asupra producției mărfurilor mai competitive și livrarea acestora pe piețele externe.

La capitolul importuri, ritmul de creștere va fi mai mic față de exporturi, dar ca valoare, mărfurile importante vor continua să dețină întărirea. Importurile sunt prognozate în creștere pentru anii 2019–2021 cu, respectiv, căte 9,4%, 5,5% și 5,1%. Efect favorabil în contextul dezvoltării calitative a economiei naționale este faptul că ritmurile de modificare a importurilor sunt inferioare celor ale exporturilor. Creșterea volumului importului va fi condiționată de restabilirea cererii interne, preponderent pentru materia primă, care participă la dezvoltarea proceselor tehnologice și obținerea produselor pentru consum final și export; creșterea volumului investițiilor în mașini și utilaje desăvârșite din punct de vedere tehnologic.

De asemenea, creșterea reală a salariilor și pensiilor, precum și majorarea remitterilor de peste hotare vor conduce la majorarea consumului și, respectiv, a importului. S-a luat în considerație, de asemenea, relansarea creditării care se prevede în anii de prognoză cu accent asupra creditării pe termen lung și efectul scontat al acestora asupra creșterii investițiilor care, la rândul lor, vor contribui la creșterea importurilor. Creșterea și diversificarea cererii pentru importul de materii prime este fundamentată și de prognoza de evoluție a volumelor producției Zonelor Economice Libere, care folosesc în procesul tehnologic materie primă de import.

INDUSTRIA ȘI AGRICULTURA AU NEVOIE DE MODERNIZARE PENTRU A-ȘI PORNI TURATIILE

Ministerul Finanțelor susține că producția industrială va înregistra valori comparabile cu 5,0% în anul 2019 și a către 4,5% în anii următori. Evoluția sectorului industrial va fi susținută de creșterea cererii interne și externe pentru produsele industriale naționale, de extinderea activității investitorilor străini, în special în ramura industriei automotive, de creșterea productivității sectorului, dar și de evoluțiile pozitive așteptate în sectorul agricol.

Producția agricolă, care continuă să fie ramura cu cea mai mare pondere în PIB, se estimează să crească cu 4,5% în anul 2019 și cu către 5,0% în anii 2020–2021. Vor fi înregistrate evoluții pozitive atât ale producției vegetale, cât și ale producției animaliere. Se așteaptă relansarea sectorului zootehnic, care sunt dificil de prognozat, pot contribui la diminuarea volumului efectiv al producției agricole.

Victor URSU

Telefonul de încredere

Telefonul de încredere a fost creat în scopul conlucrării mai eficiente cu societatea civilă în direcția prevenirii cauzelor de abuz în serviciu comise anterior sau în prezent de către angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare, precum și de către participanții profesioniști la piața valorilor mobiliare, la piața asigurărilor și sectorul plasamente colective și microfinanțare. Examinarea mesajelor și luarea măsurilor, în conformitate cu Legislația Republicii Moldova, sunt garantate.

Telefonul de încredere: (+373 22) 859-405. E-mail: info@cnpf.md

BNM: Băncile din Moldova devin mai puternice și sigure, creșterea creditării, deși modestă, este stabilă

Declarația a fost făcută de prim-viceguvernatorul Băncii Naționale, Vladimir Munteanu, la forumul economic „Repubica Moldova: tendințe bancare versus evoluții economice” care a moderat panelul de discuții „Creditarea în monedă națională: oportunități în contextul macroeconomic actual”.

„Perioada ratelor dobanzilor joase și a monedelor naționale puternice în economiile emergente rămâne în urmă. Astfel, promovarea creditării în monedă națională este foarte importantă în susținerea creșterii economice durabile și asigurarea stabilității financiare. Din perspectiva băncii centrale, creșterea ponderii monedei naționale în intermedierea financiară, de asemenea, sprijină mecanismul de transmisie al politicii monetare. Moldova încheie un capitol dificil în istoria sectorului său bancar. Băncile noastre devin mai puternice și mai reziliente, iar majorarea creditării, deși modestă, e persistență. Este foarte oportun și valoros să cunoaștem experiența semenilor noștri în promovarea creditării în monedă națională cu suportul EFSE”, a spus prim-viceguvernatorul Băncii Naționale, Vladimir Munteanu.

La forum au participat peste 100 de reprezentanți de nivel înalt ai sectorului financiar-bancar, ai mediului de afaceri din Republica Moldova și din străinătate, ai instituțiilor financiare internaționale și.a. Discuțiile au scos în evidență rolul autorităților de reglementare și al băncilor în susținerea unei dezvoltări economice durabile, importanța creditării în monedă națională a întreprinderilor mici și mijlocii, precum și a stimulării mediului de afaceri.

A intrat în vigoare Legea privind Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară, care prevede reorganizarea acestuia pentru a gestiona mai bine riscurile sistemice

Documentul elaborat de Banca Națională și Ministerul Finanțelor și adoptat de Parlament, a fost promulgat de președinte și publicat în ultimul număr al Monitorului oficial.

Amintim că reorganizarea Comitetului Național pentru Stabilitate Financiară a fost prevăzută de Legea privind însănătoșirea băncilor și de Rezoluția bancară și a fost stipulată și în Planul Național de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere al RM-UE pentru perioada 2017–2019. Potrivit legii, Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară va acționa ca o structură a cooperării interdepartamentale, fără statut de persoană juridică, care este un organism desemnat național macroprudențial responsabil cu coordonarea implementării politicilor și activităților macroprudențiale pentru prevenirea și soluționarea situațiilor de criză financiară sistemică.

Pentru a-și atinge obiectivele, comitetul va coordona gestionarea crizelor financiare sistemicе; va prezenta Guvernului și altor autorități competente propunerile privind politicile și măsurile de protecție a depozitelor, capitalizarea și recapitalizarea băncilor; va oferi măsuri imediate în cazul declanșării crizelor financiare sistemicе; va propune acțiuni și măsuri menite să restabilească încrederea în securitatea sistemului financiar; va face periodic declarații oficiale pentru a preveni dezinformarea; va aproba o politică de comunicare și un plan de acțiuni în situații de criză, precum și un plan național de urgență; va determina necesitatea ca statul să participe la vânzarea de acțiuni ale băncilor importante din punct de vedere sistemic; va monitoriza punerea în aplicare a recomandărilor formulate de comitet.

Comitetul va asigura, de asemenea, transparența procesului decizional și va spori gradul de responsabilitate al funcționarilor în ceea ce privește gestionarea riscurilor și minimizarea lor la nivel de sistem. Legea descrie în detaliu sarcinile, drepturile, atribuțiile, responsabilitățile CNSF, frecvența întâlnirilor sale și alte aspecte organizaționale, regulile de aplicare a recomandărilor CNSF, principiile confidențialității, responsabilitatea CNSF.

InfoMarket

CAPITAL Market

Publicație bilingvă a CNPF

INDICE DE ABONAMENT:

Moldpres: 67770. Poșta Moldovei: PM21700

EDITOR: CAPITAL MARKET I.S.

Nr. de înregistrare:

1003600114204, 27 octombrie 2003

FONDATOR: COMISIA NAȚIONALĂ

A PIEȚEI FINANCIARE

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Președinte: Nina DOSCA,

Elena VASILACHE, Mihai DORUC,

Ramona NICULCEA, Oxana PUI.

REDACTOR-ŞEF:

Gheorghe TUDOREANU

Tel.: /373 22/ 229-445

REDACTOR:

Lilia ALCAZĂ

SPECIALIST RELAȚII PUBLICE:

Boris ERUŞEVSKI

Recepționarea anunțurilor și rapoartelor anuale: ziari.com@gmail.com

TEL.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

FAX: /373 22/ 22-05-03

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Vasile Alecsandri, 115

(Colț cu bd. Ștefan cel Mare)

Cod IBAN: MD69VI000022249111050MDL

BC "Victoriabank", SA, fil.11, Chișinău,

BIC VICBMD2X883

În ziua astăzi sunt utilizate stările agenției

«Moldpres» și «InfoMarket»

Articolele marcate cu semnul ☐ reprezintă publicitate.

Oricare articol publicat în "Capital Market" reflectă punctul de vedere ale semnatarii, care nu neapărat coincide

cu cel al redacției. Republicarea textelor și imaginilor se permite doar cu acordul scris al publicației.

Tipar: Tipografia "Edit Tipar Grup" SRL

Un nou traseu turistic „Dor de Codru” a fost lansat în R. Moldova

Trei localități din centrul țării – Ciorești (Nisporeni), Dolna și Micleușeni (Strășeni), s-au unit și au creat traseul de turism rural „Dor de Codru”. Traseul include 20 de destinații, amplasate în locuri pitorești, codri seculari, pensiuni agro-turistice, cu participarea meșterilor populari însuși din regiune. Intrarea în cele trei localități începe cu o poartă imensă executată din lemn de stejar, care este prima atracție turistică, dar și cartea de vizită a satului Ciorești. De aici pornește drumul către celelalte destinații. Lângă poartă este amplasată și o hartă a traseului.

Primarul de Ciorești, Valeriu Guțu, a menționat că traseul de turism „Dor de Codru” este un proiect de suflăt inițiat de autoritățile locale și băstinașii din cele trei localități partenere. „Deschiderea traseului „Dor de Codru” va permite lansarea noilor proiecte de dezvoltare pentru cele trei comune implicate în proiect. Ne propunem să dezvoltăm un nou domeniu – turismul, prin intermediul căruia să promovăm potențialul turistic al localităților partenere în proiect”, a afirmat Valeriu Guțu, primarul comunei Ciorești.

Traseul conține șase căi turistice: ecologică, piscicolă, culturală, gastronomică, istorico-religioasă și sportivă.

Părțile implicate în proiect speră că acesta va fi un bun început pentru alte localități din țară. Printre obiectivele turistice incluse în proiect se numără: diferite bazină acvatice, Piscul Mâniilor, Dealul Morilor sau Râpa Ciorii, unde sunt amenajate popasuri pentru vizitatori. În raionul Nisporeni este cel mai înalt deal din R. Moldova, care se află la Bălănești, și cea mai veche mănăstire, care se află la Vârzaștei.

Tot aici este amplasată una dintre cele mai frumoase mănăstiri de stareț Hâncu, o vatră a olarilor și multe alte obiective. Pe dealul Racătăului (com. Ciorești), care este al doilea cel mai înalt deal din R. Moldova, turiștii vor putea schia și admira împrejurimile. De asemenea, în circuitul turistic sunt incluse Atelierul olarului Zaharia Triboi, care este unul din puținii meșteri populari care creează ceramică neagră, și Atelierul botnarului Ion Axente, unde doritorii pot vedea procesul de confecționare a butoaielor din lemn.

La Pensiunea Iulie Axente din Ciorești, turiștii pot gusta din bucatele specifice zonei și pot beneficia de servicii de cazare. În satul Vulcănești din aceeași comună, locuit preponderent de romi, turiștii vor putea afla mai multe despre obiceiuri și tradiții la un muzeu de tip tabără amenajat sub cerul liber.

De asemenea, în traseul turistic sunt incluse Casa meșterei Parscovia Mîrza, unde pot fi admirate demonstrații de împletit, țesutul co-voarelor și lăicelor tradiționale, Casa Mierii a soților Ciocanu, unde pot fi degustate toate tipurile de miere de albină produse în Moldova, Conacul și beciul boierului Zamfirache Arbo-re-Ralli din satul Dolna, unde s-a aflat în exil poetul rus Aleksandr Pușkin. În localitate sunt mai multe monumente istorice, printre care și Cimitirul eroilor români.

Pentru a putea primi turiști și pentru a le oferi servicii complete, unii localnici au amenajat și deschis din surse proprii pensiuni agro-turistice, unde oaspeții vor putea face popas, precum și gusta din bucatele tradiționale.

Potrivit primarului comunei Micleușeni, Ion Dima, acest proiect a fost o mare provocare pentru toți cei implicați în implementarea lui. Lansarea proiectului dat înseamnă dezvoltarea relațiilor intercomunitare între cele trei comunități, crearea de noi locuri de muncă, atragerea turiștilor. „Ne-am propus să ne facem localitățile cât mai atractive, ca frumusețea locurilor noastre să fie cunoscută de cât mai multă lume”, a spus primarul comunei Micleușeni.

La rândul său, primarul satului Dolna, Romeo Chiochină, a subliniat că majoritatea localităților moldovenești sunt „colțisor de rai”. Este important ca acestea să fie promovate și puse în valoare, mai ales că sunt de o frumusețe rară, fiind încunjurate de codri. Vrem să scoatem în evidență locurile frumoase și obiectivele culturale din cele trei localități.

În context, Dumitru Mîrza, președintele Asociației de băstinași „Ciorești – băstina mea”, a menționat că localitățile incluse în proiectul turistic intercomunitar „Dor de Codru” dispun de un bogat tezaur tipic moldovenesc cu locuri pitorești, oameni talentați care au moștenit calitatea de a îmbina munca cu creația. „Este necesar să scoatem din anonimat oamenii și să promovăm meșteșugurile pe care aceștia le practică, să valorificăm tot ce este mai frumos și să transmitem generațiilor următoare”, a opinat el.

„Nu suntem doar martori la lansarea unui nou traseu turistic în R. Moldova, ci dăm start unui motor funcțional care va aduce venitură și oportunități economice pentru cei 6.000 de cetăteni din cele trei localități. Acest proiect este special, deoarece reflectă cum pot fi obținute rezultate remarcabile prin implicarea activă a băstinașilor în dezvoltarea locală”, a menționat Dafina Ghercheva, coordonator rezident ONU și reprezentant permanent PNUD în Republica Moldova.

Crearea traseului „Dor de Codru” este o inițiativă lansată de autorită-

țile locale și băstinași, cu sprijinul proiectului Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) „Migratie și dezvoltare locală”, finanțat de Uniunea Europeană. Pentru dezvoltarea acestui traseu turistic, Guvernul Elveției a acordat 50 mii de dolari, administrațiile locale au alocat circa 22 mii de dolari, iar băstinașii au donat peste 8.000 de dolari.

„Acest proiect este în deplină concordanță cu prioritățile strategice ale Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare în Moldova. Cele trei comunități au demonstrat că o guvernanță locală eficientă nu poate avea loc fără planificare participativă și dezvoltare economică locală eficientă”, a declarat la evenimentul de lansare a traseului turistic Caroline Tissot, directorul Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare în Moldova.

Proiectul „Migratie și dezvoltare locală” este parte a unei intervenții multianuale a Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare în domeniul migrației și dezvoltării și este implementat în perioada 2015–2018 în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova, autoritățile publice locale, organizațiile nonguvernamentale locale, sectorul privat, populația, inclusiv minoritățile originare din comunitățile-țintă.

În total, 40 de sate și orașe de pe întreg teritoriul țării noastre sunt parte a proiectului (25 în etapa I și 15 în etapa II).

Lilia ALCAZĂ

Numărul turiștilor străini care au vizitat Moldova prin intermediul agenților de turism a depășit 15 mii

În ianuarie-septembrie, agențile de turism și turooperatorii au acordat servicii turistice la 277 mii de turiști și excursioniști, cu 19,6% mai mult decât în perioada corespunzătoare din anul 2017.

Surse din cadrul Biroului Național de Statistică au relatat pentru INFOTAG că numărul străinilor care au vizitat Moldova a crescut într-un an aproape cu 16%, constituind 15058 de persoane.

Cea mai mare parte a turiștilor străini (83,2%) au ales Moldova ca destinație pentru odihnă și agrement. În acest scop în Moldova au sosit 12532 turiști (+22,6%), fapt ce demonstrează că țara noastră a devenit mai atractivă din punct de vedere turistic.

În același timp, numărul străinilor săsiți în Moldova pentru tratament la sanatorii s-a redus aproape cu un sfert (24%), până la 495 de persoane. Numărul celor care au venit în scopuri de afaceri și profesionale s-a micșorat cu 4,3%, până la 2031. Acest lucru trebuie să-i pună pe gânduri pe cei de la Ministerul Economiei, care tot repetă că în Moldova este un mediu de afaceri și investițional foarte bun.

Cei mai mulți turiști au venit din România – 18,2% (+3,1 p.p.), Austria – 9,7%, Rusia – 9,1% (+0,9 p.p.), Germania – 9,1% (+1,3 p.p.), Ucraina – 6,8% (+1,9 p.p.), Polonia – 6,3% (+1,6 p.p.), Marea Britanie – 3,2% (-2,2 p.p.).

Numărul cetățenilor moldoveni care au plecat la odihnă peste hotare prin intermediul agenților de turism din Moldova a crescut cu 22,4% față de anul trecut, până la 233,1 mii. Cetățenii Republicii Moldova au preferat în continuare să se odihnească în Turcia – 39,3% (+0,7 p.p.), Bulgaria – 25,6% (-0,6 p.p.), Grecia – 8,2% (-3,1 p.p.).

România și Ucraina s-au situat pe locurile trei și șase cu o cotă de 9,7% și, respectiv, 3,4%. În realitate, în aceste țări merg la odihnă cu mult mai mulți cetățeni ai RM. Pur și simplu, majoritatea acestora nu apelează la serviciile agenților de turism. Totodată, mulți locuitorii ai Moldovei dețin și cetățenia României.

În turism intern au plecat aproximativ 28,8 mii de locuitori ai Moldovei (+2,1%). Aproape jumătate din ei (44,7%) sunt din Chișinău.

INFOTAG

Moldova se situează pe locul 130 printre 140 de țări din lume privind calitatea drumurilor

Acste date sunt prezentate în raportul anual „Raportul privind competitivitatea globală 2018”, care, printre altele, analizează indicatorii de calitate a drumurilor în 140 de țări.

Potrivit rezultatelor studiului, Moldova ocupă locul 130 din 140 în ceea ce privește calitatea drumurilor. Astfel, se poate concluziona că până acum infrastructura drumurilor moldovenești și calitatea lor rămân încă mult dorite. Poate că poziția țării noastre în clasamentul mondial se va îmbunătăți anul viitor, înțând seama de rezultatele programului de ampliere „Drumuri bune pentru Moldova”, desfășurat de autorități. Potrivit ratingului, cele mai proaste drumuri se atestă în Haiti și Mauritania, care ocupă locurile 139 și, respectiv, 140.

InfoMarket

BNM: Sistemul bancar al Moldovei a ieșit din perioada de criză, iar acum ne putem gândi la schimbări calitative mai radicale pentru a consolida și aprofunda reformele

Acest lucru a fost declarat de guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Sergiu Cioclea, care a prezintat noul plan strategic al BNM pentru perioada 2018–2020 și a constatat că scopul final este că reforma aplicată să permită obținerea de beneficii competitive pentru economia reală, companiei și cetățenii.

Cioclea a subliniat că ieșirea sistemului bancar din criză, punerea bazei noului sistem bancar, creșterea transparenței acționarilor, restabilirea relațiilor bune cu partenerii străini au fost principalele obiective, în ultimii ani, nu numai pentru BNM, ci și pentru el personal, când a decis să candideze la funcția de Guvernator al BNM.

Sergiu Cioclea a declarat că a reușit să-și îndeplinească sarcinile atribuite. În planul macrofinanciar, inflația este în scădere, rata leului s-a stabilizat și s-a consolidat, ratele dobânzilor la creditele acordate persoanelor fizice și juridice sunt la un minim record, rezervele valutare ale BNM aproape s-au dublat și au atins un nou maxim istoric, depășind 3 miliarde de dolari.

La nivel legislativ au fost aprobată mai multe legi importante, care au schimbat profund sistemul bancar, care a devenit mai puternic, mai transparent și mai solid. Cioclea a reamintit că au fost adoptate legile privind activitățile băncilor, rezoluțiile bancare, garantarea depozitelor bancare, Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară și altele.

Aceste modificări au fost recent recunoscute de Autoritatea Bancară Europeană, care a recunoscut că legislația în vigoare în Moldova este în concordanță cu cea din Europa. „Sectorul bancar a fost recapitalizat și nu reprezintă riscuri pentru sistem, deponenți sau buget. Au fost luate măsuri viguroase pentru a spori transparența acționarilor. Ca urmare, două bănci de sistem au fost vândute investitorilor internaționali de înaltă calitate. Există discuții cu potențiali investitori asupra celei de-a treia bănci”, a subliniat Sergiu Cioclea. Potrivit acestuia, în urmă cu câțiva ani, doar 20% din activele totale ale băncilor din Moldova au fost administrate de grupuri internaționale de înaltă calitate, dar acum mai mult de 70%.

„Obiectivele au fost îndeplinite. Sistemul bancar din Moldova a devenit mai solid. Acest lucru este confirmat de investițiile străine fără precedent și de estimările FMI, Banca Mondială și Comisia Europeană”, a afirmat guvernatorul BNM.

Guvernul moldovean și-a majorat programele pentru creșterea PIB-ului pentru 2018 de la 3,8% la 4,5%

O nouă progrămă a indicatorilor macroeconomici pentru următorii trei ani a fost publicată de Ministerul Economiei și Infrastructurii. Ministerul a menționat că ritmul de creștere previzionată a PIB-ului real al Republicii Moldova în anul 2018 a crescut de la 3,8% la 4,5%, datorită revizuirii spre majorare a previziunilor privind exporturile, importurile, producția de produse agricole și industriale, investițiile în activele materiale pe termen lung.

Se preconizează că, în termeni reali, PIB-ul Moldovei în 2018 va ajunge la 191,7 miliarde de lei. Ministerul Infrastructurii Economice a subliniat, de asemenea, că tendințele pozitive în dezvoltarea economiei naționale în 2018, care vor fi mai mari decât erau prognosate în cursul previziunilor preliminare din martie, vor continua anul viitor.

Prin urmare, în 2019 prograșa creșterii PIB-ului real va fi majorată de la 3,8% la 4%, în principal datorită impactului reformei fiscale asupra introducerii unei rate unice a impozitului pe venit pentru persoanele fizice, ceea ce va crește venitul populației și va stimula consumul intern și creșterea economică, respectiv. Amintim că, PIB-ul Moldovei în semestrul I al anului 2018 a crescut cu 4,5% față de aceeași perioadă a anului trecut, ajungând la 81 miliarde 775 milioane lei în termeni nominali.

Guvernul moldovean prezice că creșterea PIB-ului în 2019 va fi de 4%, iar în următorii doi ani se așteaptă o creștere economică de 3,8%. O astfel de nouă progrămă a indicatorilor macroeconomici, realizată de Ministerul Economiei și Infrastructurii, a fost luată în considerare de Ministerul Finanțelor în elaborarea proiectului de lege privind bugetul de stat pentru anul 2019, care a fost aprobat de Cabinetul de Miniștri. Se preconizează că, în termeni nominali, PIB-ul Moldovei în 2019 va ajunge la 209,3 miliarde lei, în 2020 – 228,1 miliarde lei, iar în 2021 – 248,8 miliarde lei.

Se preconizează că creșterea PIB-ului în Moldova în următorii 3 ani va fi realizată prin îmbunătățirea contextului economic și finanțier la nivel mondial; promovarea mai intensă a produselor moldovenești pe piețe noi; dezvoltarea, promovarea și susținerea întreprinderilor din sectorul privat de către stat; dezvoltarea sectorului real al economiei, inclusiv prin stimularea investițiilor interne, atragerea investițiilor străine directe în economia națională; promovarea politicii fiscale și implementarea unor reforme menite să consolideze baza de impozitare și să îmbunătățească eficiența colectării veniturilor în sistemul public național; asigurarea stabilității financiare prin menținerea inflației și a cursului de schimb stabil, la un nivel care nu compromite buna funcționare a economiei și așa mai departe.

Trebuie remarcat faptul că anterior MEI progrăma o creștere a PIB-ului pentru 2019 și 2020 la nivel de 3,8%, iar în 2021 – de 4%, așteptând ca, în termeni nominali, PIB-ul în 2019 să fie de 177,9 miliarde de lei, în 2020 – 193,9 miliarde de lei, iar în 2021 – 211,5 miliarde de lei.

BNM a adoptat și prezentat noul plan strategic al Băncii Naționale a Moldovei, care stabilește obiective pe termen mediu și cuprinde anii 2018–2020

Potrivit BNM, perioada de planificare a fost redusă de la cinci la trei ani cu scopul operaționalizării planului strategic și articulației lui mai armonioase cu dezvoltarea dinamică a cadrului de reglementare și inovațiile tehnologice rapide în domeniul bancar.

Noul plan strategic priorizează obiectivele Băncii Naționale în cinci domenii-cheie: optimizarea politicii monetare, promovarea stabilității financiare prin aplicarea noilor instrumente de gestiune macroprudențială, fortificarea sectorului bancar și implementarea supravegherii bazate pe risc (conform principiilor Basel III), sporirea calității monedei naționale și a platilor fără numerar, precum și consolidarea capacitatii și a eficienței Băncii Naționale.

Obiectivele formulate implică o gestiunea transversală, cu implicarea mai multor departamente ale BNM în același proiect, ceea ce va contribui la eficientizarea funcționării și comunicării interne. Un alt element inovator a fost includerea în planul strategic 2018–2020 a unor obiective care să parțial de competență altor autorități naționale. Prin această inițiativă BNM își asumă rolul de promotor al unor reforme de importanță națională prin cooperare și dialog interinstituțional cu alte autorități ale statului.

Adoptarea noului plan strategic marchează o etapă importantă în reformele promovate de Banca Națională în ultimii ani. După o perioadă de schimbări radicale în domeniul bancar din ultimii ani, BNM se va dedica difuzării și aprofundării efectelor acestora în sistemul finanțier-bancar

cu scopul de a îmbunătății transmisia politicii monetare, de a favoriza modernizarea și creșterea sănătoasă a sectorului bancar și, în final, de a spori contribuția BNM la dezvoltarea durabilă economică a Republicii Moldova.

Guvernul Republicii Moldova a majorat semnificativ programele pentru exporturile și importurile pentru anul 2018 – de la 15% la 25,8% și, respectiv, de la 17,4% la 23,8%

În termeni nominali, exporturile moldovenești se așteaptă să ajungă în acest an la 3 miliarde 050 mil USD, iar importurile – 5 mld 979 milioane dolari. Potrivit Ministerului Economiei și Infrastructurii, care a publicat o nouă progrămă a indicatorilor macroeconomici pentru acest an și pentru următorii trei ani, s-au făcut modificările corespunzătoare în previziuni, ținând seama în special de evoluția exportului-importului în prima jumătate a anului 2018.

Astfel, potrivit Biroului Național de Statistică, în ianuarie – iunie 2018, față de aceeași perioadă a anului trecut, exporturile moldovenești au crescut cu 27,9%, în timp ce importurile au crescut cu 25,4%. Reiese din acest fapt, progrăma exportului pentru 2018 a crescut de la 15% la 25,8%, iar pentru import a crescut de la 17,4% la 23,8%. Potrivit ministerului Economiei și Infrastructurii, în plus, o creștere mai rapidă decât sa anticipat anterior, creșterea producției agricole în prima jumătate a anului va avea, de asemenea, un impact pozitiv asupra creșterii exporturilor.

În același timp, creșterea exporturilor moldovenești se datorează în principal creșterii cererii din partea UE și a altor țări. Un factor important rămâne dezvoltarea în continuare a oportunităților oferite de acordurile internaționale privind cooperarea economică, adică regimul comercial preferențial în cadrul acordului privind zona de comerț profund și liber cu UE, acordurile de comerț liber cu Turcia etc.

Potrivit InfoMarket, guvernul moldovean estimează că exporturile țării în 2019 vor crește cu 13,1%, iar în 2020 și 2021 vor crește cu 6,2%, respectiv 6%. Se presupune că, în termeni monetari, exporturile moldovenești vor atinge în anul 2019 3 miliarde 450 milioane, în 2020 – 3 miliarde 665 milioane, iar în 2021 – 3 miliarde 885 milioane. Guvernul progrămează că volumul importurilor în țară în 2019 va crește cu 9,4%, iar în 2020 și 2021 va crește cu 5,5% și, respectiv, cu 5,1%.

Astfel, în anul 2019, importurile în Moldova în termeni monetari vor ajunge la 6 miliarde 542 milioane de dolari, în 2020 – 6,9 miliarde de dolari, iar în 2021 – 7 miliarde 250 milioane USD.

Noul guvernator al Băncii Naționale va fi numit până la 30 noiembrie 2018

Declarația a fost făcută pentru presă de președintele Parlamentului, Andrian Candu. El și-a exprimat regretul în legătură cu demisia lui Sergiu Cioclea din funcția de Guvernator al BNM. „Mulțumesc Guvernatorului Băncii Naționale, Sergiu Cioclea, pentru că din prima zi și până acum a demonstrat că am făcut cea mai bună alegeră în 2016.

Mi-aș dori să fie cât mai mulți moldoveni instruiți care s-au afirmat în străinătate și vin să-și ajute țara în acest fel”, a scris Candu pe o rețea de socializare. El a amintit că în perioada guvernării BNM de către Cioclea “ratele dobânzilor au scăzut la un minim istoric, valuta națională este stabila, au venit investiții străine importante în sectorul bancar”.

“Creștere, stabilitate și o legislație modernă care asigură fortificarea în continuare a rezulta-

telor obținute – acestea sunt rezultatele activității Băncii Naționale din 2016. Voi avea grija ca următorul Guvernator să fie pe măsură standardelor înalte impuse de Sergiu Cioclea și echipa sa”, a continuat Candu.

Andrian Candu a recunoscut că împreună cu Cioclea au discutat demisia din funcția de guvernator al BNM săptămâna trecută. „Știu motivele pentru care este depusă cererea. Din momentul numirii în funcția de guvernator al Băncii Naționale, știm că perioada de lucru va fi mai scurtă decât mandatul, iar scopul numirii era mai mult decât gestionarea unei situații de criză. Este un manager de criză foarte bun. Ceea ce ne-a propus a fost apoi implementat: situația din sectorul bancar și finanțier a fost restabilă, avem creștere și investiții în sectorul bancar, toți parametrii de evaluare din acest domeniu sunt la cel mai înalt nivel din istoria întregii țări: de la ratele bancare până la stabilitatea monetară” – a spus Andrian Candu. Președintele Parlamentului i-a mulțumit lui Sergiu Cioclea pentru faptul că într-o perioadă dificilă pentru Moldova a renunțat să lucreze în străinătate și s-a întors în țară.

“A fost într-adevăr lucru în echipă, el a primit tot sprijinul parlamentului în activitățile sale. Și vreau să-i mulțumesc pentru că s-a întors din străinătate pentru a ajuta Moldova. Nu mulți ar fi făcut acest lucru. Faptul că a reușit să consolideze echipa Băncii Naționale, să sporească capacitatea BNM și, împreună cu noi, să promoveze una dintre cele mai bune legi din lume. Nu multe țări au introdus pachetul Basel III și multe altele”, a adăugat președintele parlamentar. Potrivit lui, nu este atât de ușor să găsești o persoană care să poată menține standardele introduse de Sergiu Cioclea.

“Dar vom căuta un candidat care va fi aproape de nivelul ridicat de eficiență și profesionalism al domnului Cioclea. Acum, având în vedere faptul că suntem limitați în timp, eu, făcând uz de funcția mea, voi găsi un candidat care va fi propus parlamentului”, a concluzionat Andrian Candu. Potrivit datelor agentiei InfoMarket, la funcția de guvernator al BNM ar putea fi înaintat Vladinir Munteanu, actualul prim-vice-guvernator al BNM.

InfoMarket

Guvernatorul BNM a confirmat discuțiile cu potențiali investitori pentru pachetul de acțiuni al Moldindconbank

Guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei (BNM), Sergiu Cioclea, a anunțat în cadrul unui briefing că în prezent „se derulează discuții cu potențiali investitori” în Moldindconbank, fără a oferi alte detalii. La 19 octombrie Comitetul executiv al BNM a decis prelungirea cu trei luni a termenului de vânzare a acțiunilor nou-emise de către Moldindconbank, ca pachet unic în mărime de 63,89 la sută din capitalul social al băncii, informează MOLDPRES.

De asemenea, banca centrală a prelungit pentru o perioadă de șase luni, începând cu data de 20 octombrie curent, mandatele administratorilor temporari ai instituției financiare.

BNM a blocat, pe 20 octombrie 2016, un grup de acționari ai Moldindconbank, care acționează concertat, prin achiziționarea anterioară și deținerea unei cote substanțiale în capitalul social al băncii, în mărime de 63,89 la sută, fără permisiunea prealabilă scrisă a BNM, încălcând astfel prevederile Legii instituțiilor financiare.

În urma anulării acțiunilor suspendate, au fost emise acțiuni noi, în conformitate cu prevederile Legii privind piața de capital. Aceste acțiuni noi au fost evaluate de o companie internațională de renume și expuse spre vânzare la bursă, însă nu au fost solicitate.

Potrivit Clasamentului performanței bancare, elaborat de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, la sfârșitul lunii septembrie 2018, Moldindconbank figura în TOP3 băncii de importanță sistemică pentru sistemul bancar și finanțier național.

**Statistica tranzacțiilor înregistrate în afara pieței reglementate sau MTF
pentru perioada 12.11.2018-16.11.2018**

Tipul tranzacției: Vînzare-Cumpărare

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de valori mobiliare tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA BĂLȚEANCA	MD14BALT1008	1	5	6661	6661,00	0,18
2	SA BAȘTINA	MD14BATI1003	8	1	29	464,00	0,01
3	SA MOLDINDCONBANK	MD14MICB1008	100	1	336	25200,00	0,007
4	SA FERTILITATEA DIN STRÂȘENI	MD14TERF1004	10	5	859	8590,00	0,44
5	SA BĂLȚEANCA	MD14BALT1008	1	6	3735	3735,00	0,10
6	SA MONTATOR	MD14TATO1005	17	2	3990	67830,00	6,15
7	SA AGRO-FORTUS	MD14AGFO1006	10	1	530	2650,00	73,48
	Total			21	16140	115130,00	

Tipul tranzacției: Moștenire

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de valori mobiliare tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA FITING	MD14FITN1004	20	1	9	180,00	0,00
2	SA FERTILITATEA DIN STRÂȘENI	MD14TERF1004	10	1	310	3100,00	0,16
3	SA MOLDCARGO	MD14ARGO1002	300000	1	1	300000,00	1,00
4	SA FARMACO	MD14FARM1005	37	1	2	74,00	0,00
5	SA EFES VITANTA MOLDOVA	MD14VEST1003	25	1	168	4200,00	0,00
6	SA FINN NORD-INVEST	MD14DORS1005	1	1	272	272,00	0,00
7	SA TUTUN-CTC	MD14TCTC1007	20	1	463	9260,00	0,00
8	SA DAAC HERMES GRUP	MD14MARS1000	1	1	464	464,00	0,00
	Total			8	1689	317550,00	

Tipul tranzacției: Donație între persoanele care sănă soți, rude sau afini pînă la gradul II inclusiv

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de valori mobiliare tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA PROMSTROI-GRUP	MD14SOGU1007	10	1	661	6610,00	0,05
2	SA EFES VITANTA MOLDOVA	MD14VEST1003	25	1	31	775,00	0,00
3	SA NISTRU-OLĂNEȘTI	MD14NISO1004	10	1	272	2720,00	0,40
	Total			3	964	10105,00	

Tipul tranzacției: Distribuirea valorilor mobiliare în cazul partajului bunurilor între soți în formă de valori mobiliare

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Numărul de tranzacții înregistrate, un.	Numărul total de valori mobiliare tranzacționate, un.	Volumul total al tranzacțiilor, lei	Ponderea VM în numărul total al acestora în circulație, %
1	SA TUTUN-CTC	MD14TCTC1007	20	1	463	9260,00	0,00
	Total			1	463	9260,00	

PLANUL DE NEGOCIERI PE PIATA REGLEMENTATA

sesiunea din 21 Noiembrie 2018

Nr. d/o	Denumirea emitentului	ISIN	Numărul valorilor mobiliare în pachet, unități	Prețul pentru o unitate, lei	Valoarea totală a pachetului, lei	Pondere din volumul emisiei, %	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Data depunerii cererii	Data începerii licitației	Termenul de valabilitate al cererii
1	SA "MOLDASIG"	MD14MOSI1005	29900	109,38	3 270 462,00	4,9833	100,00	18.09.2018	03.12.2018	07.12.2018
2	SA "MOLDASIG"	MD14MOSI1005	59855	61,52	3 682 279,60	9,9758	100,00	18.09.2018	03.12.2018	07.12.2018
3	SA "MOLDASIG"	MD14MOSI1005	390245	61,52	24 007 872,40	65,0408	100,00	18.09.2018	03.12.2018	07.12.2018
4	"ALLIANCE INVESTMENTS GROUP" S.A.	MD14AING1004	18764420	0,38	7 130 479,60	87,2764	-	28.09.2018	27.11.2018	29.11.2018
5	CIA "ASITO DIRECT" SA	MD14ASDI1002	3866669	5,20	20 106 678,80	83,1267	10,00	02.10.2018	17.12.2018	21.12.2018
6	BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14MICB1008	3173751	239,50	760 113 364,50	63,8865	100,00	18.10.2018	03.01.2019	18.01.2019
7	SA "ASPA"	MD14ASPA1006	97498	24,23	2 362 376,54	6,2567	10,00	14.11.2018	26.11.2018	07.12.2018
8	SA "MAGISTRALA"	MD14MAGI1005	43689	5,23	228 493,47	1,4992	5,00	14.11.2018	26.11.2018	07.12.2018
9	SA "DRUMURI-CIMISLIA"	MD14CIMD1006	2210695	10,00	22 106 950,00	99,6373	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
10	SA "DRUMURI - CAUSENI"	MD14RUMC1004	2519091	11,80	29 725 273,80	99,5409	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
11	S.A. "DRUMURI ORHEI"	MD14ORHD1008	4079819	10,50	42 838 099,50	99,3751	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.01.2018
12	S.A. "DRUMURI-SOROCA"	MD14SORD1005	3339468	10,00	33 394 680,00	99,3569	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
13	S.A. "DRUMURI CRIULENI"	MD14CRID1001	4202669	13,40	56 315 764,60	99,1430	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
14	SA "DRUMURI-RISCANI"	MD14UMRD1003	2573153	8,00	20 585 224,00	98,9539	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
15	S.A."DRUMURI IALOVENI"	MD14IALD1009	3686252	12,50	46 078 150,00	98,8495	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
16	S.A."DRUMURI-CAHUL"	MD14CAHD1001	2382336	12,00	28 588 032,00	98,8476	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
17	S.A."DRUMURI-STRASENI"	MD14STRD1000	3435566	9,60	32 981 433,60	98,6747	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
18	SA'DRUMURI - EDINET"	MD14EDUM1008	2438680	11,45	27 922 886,00	96,8279	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
19	SA "DRUMURI-BALTI"	MD14DRMB1006	1862395	15,55	28 960 242,25	96,5283	10,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
20	SA "AQUA PRUT"	MD14AQUA1001	163962	25,00	4 099 050,00	76,5044	9,00	14.11.2018	19.11.2018	23.11.2018
21	SA "CERAMICA-T"	MD14CERA1008	555926	4,24	2 35					

CAPITAL Market

împreună
în lumea
finanțelor

Secția de marketing
Tel.: +373 69 821216

**Stimate acționar
S.A. „Electrotehnica”!**

Conform deciziei Consiliului Societății S.A. „Electrotehnica” anunță convocarea Adunării generale anuale, cu prezența acționarilor, pe data de 29 decembrie 2018 în or. Chișinău, str. Independenței, 40. Începutul înregistrării: 10-00. Sfîrșitul înregistrării: 10-45. Începutul adunării: 11-00.

ORDINEA DE ZI:

1. Darea de seamă a Consiliului Societății, raportul financiar anual al Societății, darea de seamă a Cenzorului, repartizarea beneficiului.
2. Cu privire la modificări și completări a statutului Societății și Regulamentului Consiliului.
3. Alegerea membrilor Consiliului.
4. Alegerea Cenzorului Societății.
5. Aprobarea normativelor repartizării profitului.

Acționari pot lua cunoștință cu materialele la ordinea de zi pe adresa: mun. Chișinău, str. Independenței, 40, de la ora 10.00 pînă la 13.00 începînd cu data de 17 decembrie 2018.

Pentru participarea la adunare e necesar să aveți documentul de identitate. În caz dacă nu aveți posibilitatea să participați personal la adunare, puteți delega reprezentantul dvs. cu procura autentificată conform legislației.

<div style="background-color: #e0e0e0; padding: 10px;"> <p align="center">Spre atenția acționarilor SA “NISTRU LADA”</p> <p align="center">Şedința Consiliului SA „NISTRU LADA” din 14.11.2018 cu votul unanim al membrilor prezenți a aprobat următoarele decizii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Achitarea dividendelor intermediare acționarilor societății pentru perioada 01.01.2018 – 01.10.2018. • Lista acționarilor, cu dreptul de a primi dividendele va fi întocmită la 29.10.2018. • Cuantumul dividendelor pe o acțiune ordinată nominativă de clasa 1(unu), aflate în circulație constituie 185 lei. • S-a stabilit, că dividendele vor fi achitate acționarilor cu mijloace bănești din caseria societății, (RM., mun. Chișinău, str. Calea Orheiului, 112) la prezenta buletinului de identitate și extrasului din Registrul deținătorilor de acțiuni ale societății. Extrasul emis de către Societatea de Registru, SA „Registrar-Centru” (MD-2069, RM., mun. Chișinău, str. Calea Ieșilor, 10. Tel. 022-74-15-61, mob. 0783-00-055). • S-a stabilit termenul de plată a dividendelor - 3(trei) luni de la data luării deciziei cu privire la plata lor. • Decizia cu privire la plata dividendelor va fi expediată fiecărui acționar și publicată pe 21.11.2018 în ziarul „Capital Market” <p align="right"><i>Consiliul Societății</i></p> <p align="center"><i>Relații la tel. 022-46-00-35, 022-46-84-14, 0606-70-185, 0691-05-592</i></p> </div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 10px;"> <p align="center">Casa de Comerț “GEMENI” S.A.</p> <p align="center">Aviz de convocare a Adunării Generale extraordinare a acționarilor</p> <p align="center">STIMAȚI ACȚIONARI!</p> <p>Vă aducem la cunoștință că, în conformitate cu Hotărârea Consiliului Societății Casei de Comerț „Gemeni” S.A. (hotărârea din 14 noiembrie 2018), se convoacă Adunarea Generală extraordinară a acționarilor Casei de Comerț „Gemeni” S.A. care va avea loc la 21 decembrie 2018, la ora 11:00, pe adresa: MD-2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 136, et. V (oficiul administrației). Înregistrarea participanților la Adunarea Generală între orele 9.15 – 10.45.</p> <p align="center">ORDINEA DE ZI A ADUNĂRII:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Încetarea înainte de termen împunericirii membrilor Consiliului Societății; 2. Alegerea membrilor Consiliului Societății și stabilirea cuantumului retribuției serviciilor lor; 3. Încetarea înainte de termen împunericirii membrilor Comisiei de Cenzori; 4. Alegerea membrilor Comisiei de Cenzori și stabilirea cuantumului retribuției serviciilor lor. <p>Adunarea Generală extraordinară a acționarilor se va ține cu prezența acționarilor.</p> <p>Lista acționarilor, care au dreptul să participe la Adunarea Generală extraordinară, este perfectată conform situației la data de 21 noiembrie 2018 de către Registratorul Independent „Grupa Financiara” S.A.</p> <p>Aceștia pot lua cunoștință de materialele ce vor fi examineate la Adunarea Generală extraordinară începând cu data de 11 decembrie 2018 între orele 10.00 și 16.00 la sediul Casei de Comerț „Gemeni” S.A. (MD-2012 mun. Chișinău, bdul Ștefan cel Mare și Sfânt 136, et. V, bir. 5, tel. 0 (22)22-70-13). Persoana responsabilă – Stepanova Olga.</p> <p>Pentru participare la Adunarea acționarilor vor avea asupra sa bulentinul de identitate (pașaportul), iar reprezentanții acționarilor – și documentul care atestă împunericirile lor (procura perfectată în modul stabilit sau extrasul din Registrul de Stat al persoanelor juridice).</p> <p align="right"><i>Organul executiv al CC “GEMENI” S.A.</i></p> </div> <div style="background-color: #e0e0e0; padding: 10px;"> <p align="center">În atenția acționarilor “Angrobăcănie” S.A.</p> <p align="center">Conform hotărârii Consiliului din 12 noiembrie 2018 se anunță despre convocarea Adunării generale extraordinare a acționarilor “Angrobăcănie” S.A. cu prezența acționarilor, care va avea loc la data de 07 decembrie 2018 ora 11-00 pe adresa: mun. Chișinău, str. Petricani, 21/2, în incinta blocului administrativ al Societății. Înregistrarea participanților la adunare va avea loc de la ora 10-20 pînă la ora 10-50.</p> <p align="center">ORDINEA DE ZI A ADUNĂRII:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cu privire la reorganizarea prin transformare a societății pe acțiuni “Angrobăcănie” în societate cu răspundere limitată. 2. Cu privire la aprobarea Statutului societății cu răspundere limitată “Angrobăcănie”. <p align="center">INFORMAȚIE SUPLEMENTARĂ:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lista acționarilor care au dreptul să participe la adunarea generală va fi întocmită conform situației din 12 noiembrie 2018. – Acționarii pot lua cunoștință cu materialele ordinii de zi începînd cu 27 noiembrie 2018, în zilele lucrătoare între orele 10:00 – 12:00, pe adresa: mun. Chișinău, str. Petricani, 21/2. – Acționarii trebuie să aibă cu sine documentul de identitate. <p>Reprezentantul plenipotențial al acționarului trebuie să prezinte documentele corespunzătoare care atestă împunericirile sale pentru participare la Adunarea generală a acționarilor și luarea deciziilor pe toate problemele din Ordinea de zi a adunării.</p> <p align="right"><i>Consiliul Societății</i></p> </div>

Stimate acționar SA "ARES UT"!

În baza Hotărîrii Consiliului Societății SA "ARES UT" din 15.11.2018 se anunță convocarea adunării generale extraordinare cu prezența acționarilor, care va avea loc la data de 07.12.2018 pe adresa mun. Chișinău, str. Columna, 170. Înregistrarea acționarilor ora 09-09.45. Începutul adunării ora 10.00.

ORDINEA DE ZI:

- Privind retragerea acțiunilor Societății de pe sistemul multilateral de tranzacționare (MTF).
- Privind admiterea acțiunilor Societății spre tranzacționare pe piață reglementată.
- Aprobarea Codului de guvernanță corporativă a Societății.
- Aprobarea Regulamentului Consiliului Societății.
- Aprobarea Regulamentului Organului Executiv a Societății.
- Aprobarea Regulamentului Comisiei de Cenzori a Societății.
- Aprobarea Politicii Interne a Societății.
- Autentificarea semnăturilor președintelui și secretarului adunării pe procesul verbal al adunării generale a acționarilor.

Lista acționarilor care au dreptul să participe la adunarea generală extraordinară este perfectată la data de 19.11.2018 de către Societatea de Registrul "Registrul-Garant" SA.

De materialele referitoare la ordinea de zi a adunării generale extraordinare se poate lua cunoștință începând cu data de 28.11.2018 pe adresa mun. Chișinău, str. Columna, 170 între orele 9.00 – 16.00 (zilele de lucru).

Participarea la Adunarea generală extraordinară se va efectua în baza buletinului de identitate, iar a reprezentanților sau custodilor – în baza actului legislativ, procurii, contractului sau a actului administrativ.

Organul executiv al Societății.

ÎN ATENȚIA ACȚIONARILOR "SPICUȘOR DE AUR"

Organul executiv al Societății, comunică Hotărîrile Consiliului Societății adoptate la ședința din 16.11.2018 ținută pe adresa: str. Tighina, 44, mun. Chișinău, cvorum 100%

PRIN VOTUL UNANIM AL TUTUROR MEMBRILOR SĂI, CONSILIUL SOCIETĂȚII:

- A aprobat (în calitate de tranzacție de proporție aprobată anterior de adunarea generală a acționarilor din 19.10.2018) majorarea Capitalului social al Societății până la suma de 51.450 lei, prin plasarea acțiunilor emisiunii suplimentare închise în număr de 4.400 acțiuni cu drept de vot cu valoarea nominală 5 lei fiecare, în valoare totală de 22.000 lei, achitare de către acționarul PAVLIC SVETLANA cu mijloace bănești, depuse la contul bancar al Societății.
- A aprobat Darea de seamă privind rezultatele emisiunii suplimentare închise nr. II a valorilor mobiliare ale Societății subscrise, precum și a calificat emisiunea suplimentară ca efectuată.
- A aprobat Lista subscritorilor la acțiunile din cadrul emisiunii suplimentare închise a valorilor mobiliare, prin care: acționarul societății PAVLIC SVETLANA a subscris 4.400 unități la suma totală de 22.000 lei.
- A aprobat operarea modificărilor și completărilor în Statutul Societății prin care Capitalul social al Societății va constitui 51.450 lei și va fi divizat integral în 10.290 acțiuni ordinare nominative cu drept de vot de clasa 1, cu valoarea nominală de 5 lei fiecare, precum și a împărtășit organul executiv al Societății să asigure semnarea, depunerea actelor și înregistrarea emisiunii suplimentare de acțiuni la Comisia Națională a Pieței Financiare, precum și înregistrarea modificărilor operate în Statutul Societății la Agenția Servicii Publice.

C.F. „Colaborare” S.A. în proces de lichidare,

comunică că, în baza pct. 25 din Regulamentul privind vânzarea acțiunilor societăților pe acțiuni în condițiile art. II din Legea nr. 163-XVI din 13.07.2007 și a cotelor de participare ale societăților cu răspundere limitată din portofoliile fondurilor de investiții supuse lichidării, aprobat prin Hotărârea CNVM nr. 31/2 din 02.08.2002, în baza Hotărârii Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 40/7 din 10.09.2018 se propune spre vânzare publicului larg partea socială deținută în I.C.S. „Maureza” S.R.L.

PARTEA SOCIALĂ CARE SE PROPUNE SPRE VÂNZARE PERSOANELOR TERTE:

Denumirea societății	Adresa	Capitalul social, lei	Cota (%) în capitalul social	Prețul de vânzare a părții sociale (lei)	Deținătorul nominal
I.C.S. „Maureza” S.R.L.	mun. Chișinău, str. Ghiocelilor, 1	1515048	66,63	1064	C.F. „Colaborare” S.A.

Data petrecerii licitației: 20.12.2018, orele 11.00 (mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 77 (incinta Comisiei Naționale a Pieței Financiare));

Doritorii de a procura partea socială respectivă vor prezenta administratorului din oficiu (vor înregistra la Comisia Națională a Pieței Financiare) până la 19.12.2018 orele 17.00:

- cererea de participare la licitație;
- actul care confirmă identitatea persoanei date;
- actul care confirmă depunerea acontului în contul bancar (mărimea acontului va constitui 10% din prețul părții sociale licitate).

C.F. „Colaborare” S.A.: mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 77, bir. 40, tel.: 022859524, rechizite bancare: B.C. „COMERTBANK” S.A., codul băncii CMTBMD2X, IBAN MD80CM00222434982000121, codul fiscal 1002600041088.

Spre atenția acționarilor SA "MUGUREAN"

Organul Executiv al SA "MUGUREAN" anunță acționarii, conform Adunării Generale a acționarilor din 12 mai 2018, a stabilit **plata dividendelor pentru trimestrul IV anul 2018** în marime de 20.00 lei pentru fiecare acțiune.

Dividendele vor fi achitate acționarilor începând cu data de 7 decembrie anul 2018, în fiecare zi de vineri orele 10.00 – 12.00.

AO «Fabrica de conserve Florești»

уведомляет о созыве по решению совета Общества от 14 ноября 2018 года внеочередного общего собрания акционеров на 07 декабря 2018 года.

ПОВЕСТКА ДНЯ

- Об инициировании процедуры добровольного роспуска АО «Fabrica de conserve Florești».
- О назначении ликвидатора АО «Fabrica de conserve Florești».
- О регистрации начала процедуры добровольного роспуска АО «Fabrica de conserve Florești» в органе государственной регистрации.
- О назначении лица, уполномоченного представлять интересы АО «Fabrica de conserve Florești», а также предоставлять необходимую документацию для исключения Общества из Государственного регистра правовых единиц, снятия с учета во всех государственных органах и организациях.

Форма проведения собрания – очная
Место проведения собрания – г. Кишинев,
ул. Фередеулуй, 4

Время регистрации акционеров – 10:00 – 10:25

Время начала собрания – 10:30

С материалами к внеочередному общему собранию акционеры могут ознакомиться начиная с 27 ноября 2018 года в рабочие дни с 10:00 до 12:00 у директора Общества по адресу: г. Кишинев, ул. Колумна, 63.

Список акционеров, имеющих право участвовать в собрании, составлен по состоянию на 20 ноября 2018 года.

Для участия в собрании акционерам необходимо иметь при себе документ, удостоверяющий личность, представителям акционеров – документ, удостоверяющий личность и доверенность, заверенную в соответствии с Законом об акционерных обществах, или иной документ, подтверждающий полномочия представителя в соответствии с положениями действующего законодательства.

**Дополнительная информация
по тел.: (022)27-60-54.**

**Исполнительный орган
AO «Fabrica de conserve Florești»**

ÎM «Jolly Alon» SA

Aviz cu privire la hotărîrile aprobată la adunarea generală extraordinară a acționarilor din 31.10.2018
Actionarul unic, deținător a 100% de acțiuni cu drept de vot, unanim cu 100% din numărul total de voturi a hotărât cu privire la următoarele:

- ÎM "JOLLY ALON" S.A. (IDNO 1002600035731, mun. Chișinău, str. Maria Cibotari, 37) se reorganizează prin transformare în Societate cu răspundere limitată "JOLLY ALON" (IDNO 1002600035731), care va deveni unicul succesor de drepturi și obligații ai societății reorganizate.
- A aproba capitalul social al societății înființate în rezultatul reorganizării în valoare 16.393.740 lei.
- Unicul asociat a societății înființate va deveni "Domeniile Speia" S.R.L. (IDNO 1008600022926, sediu: MD-6512, str. Dacia 1, s. Bulboaca, r-l Anenii Noi), care va deține partea socială 100% din capitalul social.
- Se aprobă proiectul de reorganizare, bilanțul de repartiție, actul de predare-primire, raportul de evaluare a prețului de piață a activelor societății, statutul "JOLLY ALON" S.R.L. și alte documente.
- Se aprobă în funcția de administrator (director) Camelia Budugan pe 5 ani, iar în funcția de cenzor Andrian Trofim pe 3 ani.
- Pentru semnarea documentelor în procesul de reorganizare se desemnează reprezentanți: din partea ÎM "JOLLY ALON" S.A. – Trofim Iurie, din partea "JOLLY ALON" S.R.L. – Budugan Camelia.

К сведению акционеров Întreprinderea de reparatie a ambalajelor «SLI» SA

MD-2055, Республика Молдо-ва, мун. Кишинэу, г. Ватра, ул. Конструкторilor, 8

На основании решения Совета общества «SLI» SA от 12 ноября 2018 года извещаем акционеров о созыве 7 декабря 2018 года в 11:00 часов внеочередного общего собрания акционеров общества в очной форме по адресу: Республика Молдова, г. Рыбница, ул. Куйбышева, 4, здание ресторана «Тирас»,

СО СЛЕДУЮЩЕЙ ПОВЕСТКОЙ ДНЯ:

- Об увеличении уставного капитала общества посредством дополнительной закрытой эмиссии акций.
- О внесении изменений и дополнений в устав общества, определенных итогами эмиссии.

Время регистрации участников собрания начиная 10:00 до 11:00 часов. Начало проведения собрания – 11:00. Список акционеров имеющих право участвовать в собрании составлен на 15 ноября 2018 года.

В соответствии с Законом «Об акционерных обществах» акционеры вправе ознакомиться с материалами повестки дня собрания, начиная с 26 ноября 2018 года по адресу: MD-2055, Республика Молдова, мун. Кишинэу, г. Ватра, ул. Конструкторilor, 8, в рабочие дни с 14.00 до 16.00, а при отсутствии возможности личной явки направить представителя с нотариально оформленной доверенностью на право предоставления интересов акционера.

Участникам общего собрания в течение 10 календарных дней возмещаются расходы на общественный транспорт, понесенные с целью приезда в г. Рыбница для участия в общем собрании при предъявлении оригиналов документов, подтверждающих расходы. Участники должны иметь при себе документы, удостоверяющие личность. Представители акционеров должны представить доверенность, оформленную в соответствии со статьей 57 (5) Закона «Об акционерных обществах».

C.I.E. „Moldexpo” S.A.

Anunț cu privire la desfășurarea concursului de selectare a companiei pentru achiziționarea combustibilului.

Centrul Internațional de Expoziții „Moldexpo” S.A. anunță desfășurarea concursului de selectare a companiei pentru achiziționarea combustibilului auto.

Data limită pentru depunerea ofertelor – 03.12.2018, ora 09:00. Locul de depunere a ofertelor – orașul Chișinău, str. Ghiocelilor nr. 1, C.I.E. „Moldexpo” S.A., Pavilionul Central, etaj. 2, Anticamera.

Participanții la concurs vor fi obligați să depună ofertele conform condițiilor aprobate de către C.I.E. „Moldexpo” S.A., care pot fi solicitate la telefon: +373-22810447, sau e-mail: drop@moldexpo.md; persoana de contact: Țapu Ion.

Deschiderea ofertelor va avea loc în prezența reprezentanților ofertanților, în data de 03.12.2018, ora 09:30, la sediul C.I.E. „Moldexpo” S.A., pavilionul central, etajul 2, sala de conferințe.

CAPITAL

Двуязычное издание Национальной комиссии по финансовому рынку

Решения
Национальной комиссии
по финансовому рынку

2

Оптимистичные прогнозы,
но этого мало для оживления
молдавской экономики

3

Обозреватель финансового рынка

Market

<http://www.capital.market.md> Nr.45 (769)
Среда, 21 ноября 2018 г.

Цена 7 леев

Во вторник был представлен бренд для привлечения инвестиций «Grow in Moldova». Он предназначен для привлечения внешних капиталов в Республику Молдова и является продолжением национального туристического бренда «Древо Жизни». Презентация бренда прошла в рамках V форума «Moldova Business Week», который прошел в Кишинэу с 27 по 29 ноября, сообщает МОЛДПРЕС.

Согласно концепции, представленной Агентством по инвестициям, в орнамент включены символы, связанные с молдавским вином, фруктами, культурой, гостеприимством и традициями. Они будут дополнены еще пятью символами стратегических областей национальной экономики.

Министр экономики и инфраструктуры Кирилл Габурич отметил, что у Республики Молдова есть ряд преимуществ, среди которых географическое расположение и соглашения о свободной торговле с рядом государств. «У Республики Молдова есть доступ к рынкам сбыта с почти миллиардом потребителей, мягкий налоговый режим, стабильный экономический рост и льготы для иностранных инвесторов», – уточнил министр.

«Нам повезло унаследовать бренд «Древо Жизни», разработанный как туристический бренд Республики Молдова, как приглашение посетить нашу страну. То, что мы представляем сегодня, приглашение инвестировать в нашу страну», – отметила генеральный директор Агентства по инвестициям Родика Вербенюк.

Бренд будет использован не только в государственных проектах. Его смогут использовать молдавские предприниматели при участии в разнообразных международных мероприятиях, а также организаторы мероприятий, призванных повысить инвестиционную привлекательность Республики Молдова.

Власти представили бренд для привлечения инвестиций

Вниманию компаний – субъектов
публичного интереса!

Оператор Официального механизма накопления информации ŸS Capital Market сообщает, что механизм накопления информации функционирует по электронному адресу: <http://emitent-msi.market.md>.

Телефоны для справок:
022 221287, 022 229445

Подпишись!

Подпишись на газету Capital Market
в любом отделении «Poșta Moldovei»
страны или у наших распространителей:
Moldpresa (022) 222221
Press Inform-Curier (022) 237187
Агентство “Ediții Periodice” (022) 233740

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

ISSN 1857-1212

Курс валют
на 21.11.2018 г.

Валюта	Ставка	Курс
USD	1	17.1194
EUR	1	19.5735
UAH	1	0.6167
RON	1	4.1943
RUB	1	0.2610

Вниманию читателей!

Газету Capital Market можно приобрести в следующих региональных киосках Moldpresa в:

Бельцах: №132; 133; 156

Комрате: №169

Кагуле: №170

Оргееве: №150

Хынчештах: №161

Сороках: №223

Кроме того, любой номер газеты или копию можно приобрести в редакции газеты Capital Market по адресу: Кишинев, ул. В. Александри, 115.

CAPITAL Market

ВНИМАНИЮ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ!

Объявления и годовые отчеты эмитентов принимаются по адресу:

ziarulcm@gmail.com

тел.: 022 22-12-87;

факс: 022 22-05-03

Единая система оплаты труда сократит неравенство?

Итак, единая система оплаты труда в бюджетном секторе, утвержденная Парламентом в первом чтении, действительно приведет к сокращению разрыва между зарплатами. Работники в той или иной мере станут равными в зависимости от положения на иерархической лестнице.

Какова нынешняя ситуация? «В нынешней системе заработной платы труда много несправедливости, есть большие расхождения между доходами разных категорий работников. Существуют различные механизмы формирования заработной платы, и есть несколько законов, которые регулируют эту область. В результате разрыв между зарплатами достаточно большой, самая высокая зарплата составляет 35 880 леев в месяц, а самая низкая – 1200», – отметил министр финансов Октавиан Армаш.

С одной стороны, есть судьи и другие работники судебных органов, которые согласно нынешней системе оплаты труда получают высокие зарплаты, а с другой стороны, по словам министра, «работа местных властей недооценена», и большинство работников этих учреждений, включая сферу образования, здравоохранения, получают низкие зарплаты.

Какие изменения планирует Правительство? «Мы поставили перед собой задачу сократить этот разрыв между самыми высокими и самыми низкими зарплатами. Очевидно, что тем, у кого более низкая заработная плата, это пойдет на пользу, но мы должны ориентироваться на другие стандарты. По данным Всемирной организации труда, рекомендуемое соотношение должно быть 12 к 1. Мы с помощью этого закона стремимся достичь соотношения 15 к 1», – сообщил министр финансов.

Закон о единой системе оплаты в бюджетной сфере гарантирует, что никто не будет иметь зарплату ниже существующего минимального уровня в 2000 леев, и никто не потеряет в зарплате. То есть бюджетники, получающие сейчас более высокие зарплаты, чем это установлено новой шкалой, будут иметь более низкую базовую зарплату, но смогут воспользоваться рядом компенсаций, чтобы сохранить нынешний уровень доходов. В то же время лица, получающие сейчас низкую зарплату, получат более высокую базовую зарплату, что увеличит их доходы.

Закон не позволяет снизить исходный уровень, что является гаранцией для всех, что заработная плата не будет уменьшаться каждый год. Министр финансов также отметил, что «обратное право будет соблюдать», и в случае если среднемесячная зарплата снижается, будет выплачиваться компенсация».

По словам министра финансов, если нынешняя система заработной платы будет сохранена, средняя заработная плата в бюджетной системе увеличилась бы в среднем с 6517 леев в месяц в 2018 году до 6826 леев в 2021 году. Закон о единой системе оплаты труда позволяет повысить зарплату с 6517 леев в 2018 году до 8519 леев в 2021 году.

На 2019 год установлен базовый оклад в размере 1500 леев плюс надбавки. Если среднемесячная зарплата сотрудника составляет менее 2000 леев, он будет получать компенсацию, поясняет министр. По его словам, в ближайшие два года исходная зарплата будет увеличиваться не менее чем на 200 леев ежегодно. Расходы на оплату труда будут предусмотрены в бюджетных фондах.

Что предусматривает новый закон? Новый закон предусматривает структуру, условия и порядок установления заработной платы. Сотрудники бюджетной сферы будут получать заработную плату на основе системы, состоящей из уровней и ступеней оплаты труда. Заработная плата будет состоять из базового оклада и доплат. Доплаты будут зависеть от результатов труда работника, а также от специфики его деятельности.

Закон о единой системе оплаты труда в бюджетной сфере гарантирует, что никто не будет иметь зарплату ниже 2000 леев и никто не потеряет в зарплате, а разница между категориями работников будет составлять только 15 диапазонов, а не 33, как в настоящее время.

Документ предусматривает введение единой вилки должностных окладов для всех государственных органов и учреждений. Проект устанавливает единую систему оплаты труда в бюджетном секторе и содержит принципы, правила и процедуры определения прав на зарплату в зависимости от иерархии функций в бюджетном секторе. Унитарный характер будет применяться ко всем категориям работников бюджетного сектора, а зарплата будет состоять из фиксированной и переменной части. Переменная часть будет зависеть от достижений сотрудника и конкретных аспектов работы.

Новые правила определяют месячную зарплату как денежную оплату, которая включает базовую зарплату и все надбавки, премии и другие права на зарплату, предоставляемые дополнительно каждой категории сотрудников бюджетного сектора. Базовая зарплата будет фиксированым компонентом ежемесячного вознаграждения, на которое имеют право сотрудники бюджетных подразделений соответствующего класса заработной платы, в зависимости от категории квалификации и стажа.

Предлагается, чтобы новая система вступила в силу с 1 декабря этого года.

Влад БЕРКУ

Решения Национальной комиссии по финансовому рынку

Административный совет Национальной комиссии по финансовому рынку принял решение о внесении изменений в Положение о раскрытии профессиональными участниками небанковского финансового рынка информации об оказании услуг.

На основании положений Закона об НКФР и Закона о рынке капитала, Административный совет НКФР утвердил Постановление о внесении изменений в Инструкцию по составлению отчетов лицензированными и авторизованными лицами на рынке капитала, утвержденную Постановлением НКФР №38/5 от 03.07.2015.

Кроме того, Административный совет НКФР утвердил Постановление о бюджете НКФР на 2019 год.

Эти решения опубликованы в Monitorul Oficial al Republicii Moldova от 9 (№423) и 16 ноября 2018 года.

Борис Ерушевски

В Молдове предельный срок осуществления розничной торговли на основе предпринимательского патента продлят еще минимум на один год – до 31 декабря 2019 г.

В частности, на прошлой неделе Парламент принял в первом чтении сразу три законопроекта, которые предусматривают продление предельного срока осуществления розничной торговли на основе предпринимательского патента до 31 декабря 2019 г., 31 декабря 2022 г. и соответственно 31 декабря 2023 г.

Соответствующие поправки в Закон о предпринимательском патенте подготовило Правительство, а также фракции Партии социалистов и Партии коммунистов.

Законопроекты были приняты в первом чтении, их было решено объединить в один документ, при этом за основу был взят законопроект Правительства, предусматривающий продление срока до конца 2019 г. Точный предельный срок должен быть утвержден Парламентом во втором чтении. Все документы были разработаны с целью облегчения, стимулирования и регулирования деятельности по розничной торговле в переходный период – от предпринимательского патента до независимой деятельности или других законных форм предпринимательства.

Напомним, что в январе 2017 г. в законодательство была введена концепция независимой деятельности в качестве альтернативы предпринимательскому патенту. Поскольку в последние 2 года происходит медленный процесс перехода от патента к независимой деятельности, было предложено продлить срок действия работы на основе патента.

Согласно инициативе перехода от патента на независимую предпринимательскую деятельность, по сравнению с патентом, независимая деятельность упрощает и облегчает развитие предпринимательской деятельности и предусматривает более справедливый налоговый режим и более лояльный подход к социальным аспектам. Она также предоставляет предпринимателям больше возможностей для развития своего бизнеса, а государству – лучшие способы управления вызовами и рисками в национальной экономике в целом и в деловой среде в частности.

Тем не менее наблюдается медленный процесс миграции от предпринимательского патента к независимой деятельности.

Для поддержки бизнеса, особенно малого бизнеса, с учетом небольших доходов в сельской местности, Правительство предложило продлить возможность работы на основе предпринимательского патента еще на один год – до 31 декабря 2019 г.

По данным Минэкономики, на конец сентября 2018 г. от патента на независимую деятельность перешли более 1500 предпринимателей – физических лиц, ведущих розничную торговлю. В то же время в сентябре этого года действовало более 9100 патентов в области розничной торговли. Власти разработали ряд мер, которые должны принять в 2019 г. для поощрения и стимулирования владельцев патентов к переходу на независимую деятельность.

InfoMarket

Минэкономики актуализировало прогнозы макроэкономических показателей

В Молдове запущена новая платформа web (www.eu4business.md/dcfta), на которой представлена вся информация о Соглашении углубленной и всеобъемлющей зоне свободной торговли РМ – ЕС (DCFTA).

Как сообщили «ИНФОТАГ» ее создатели, портал разработан в рамках финансируемого ЕС проекта и направлен на информирование предприятий и граждан о возможностях, предоставляемых в рамках соглашения для повышения конкурентоспособности производства и развития экспортных способностей.

На платформе есть справочная информация и видеоматериалы, позволяющие молдавским компаниям соответствовать требованиям DCFTA и достигать стандарты качества, необходимые для выхода на европейские рынки.

Сайт располагает новостями, связанными с соглашением, молдавским бизнесом, календарем интересных событий, электронной библиотекой и многим другим. Информация на нем представлена на государственном и на русском языках.

INFOTAG

ОПТИМИСТИЧНЫЕ ПРОГНОЗЫ, НО ЭТОГО МАЛО ДЛЯ ОЖИВЛЕНИЯ МОЛДАВСКОЙ ЭКОНОМИКИ

По информации Министерства финансов, после периода стабильности молдавского лея по отношению к основным валютам, в 2019 – 2021 гг. он немного подешевеет. Если сейчас средний курс лея составляет 17,07 к одному доллару США, то в 2019 году курс лея будет колебаться и может достичь 18,5 лея. В то же время на 3,3% вырастут долгосрочные инвестиции в Республику Молдова.

Национальная валюта подорожала с начала 2018 года на 1,5% по отношению к доллару США и на 4,3% – по отношению к евро. Это стало результатом сбалансированной денежной политики НБМ, а также личных валютных переводов из-за рубежа.

Экономист IDIS Viitorul Вячеслав Ионица связывает колебания молдавского лея с кризисными периодами, которые испытала Республика Молдова на протяжении нескольких лет. Стабильность лея поддерживалась в предвыборные периоды. «Когда наблюдалось сокращение валютных резервов, компенсация для экономики происходила путем падения в цене национальной валюты и снижения импорта, что означает бедность населения».

По его словам, пока не ожидаются серьезные колебания молдавского лея. У НБМ достаточно валютных резервов для поглощения любого валютного удара. Их достаточно для обеспечения импорта Молдовы на шесть месяцев, и они соответствуют денежной массе, находящейся в обороте. Благодаря увеличению валютных резервов, НБМ может продолжать процесс ослабления валютной политики, которая сейчас остается в достаточной мере ограничительной и для бизнеса, и для населения. Другими словами, Республика Молдова не находится в критической ситуации в сфере валютных резервов, и репрессивные меры в отношении депатриации валюты уже не имеют экономического обоснования.

ЭКСПОРТ ВЫРАСТЕТ НА 13%, ИМПОРТ – НА 9%

В следующий период в экономической модели Молдовы будет доминировать потребление при поддержке импорта, при этом рост инвестиций на создание рабочих мест оставляет желать лучшего. По данным Минфина, ожидается рост инвестиций в долгосрочные материальные активы только на 3,3% в 2019 году и на 4,0% в последующие годы. Этого недостаточно для заметного прогресса Республики Молдова.

Правительство Молдовы прогнозирует, что экспорт страны в 2019 г. вырастет на 13,1%, а в 2020 г. и 2021 г. он увеличится на 6,2 и соответственно 6%. Такой прогноз макроэкономических показателей, сделанный Министерством экономики и инфраструктуры, учитывался Минфином при разработке проекта Закона о госбюджете на 2019 г., который ранее одобрил Кабмин. Предполагается, что в денежном выражении молдавский экспорт в 2019 г. составит \$3 млрд 450 млн, в 2020 г. – \$3 млрд 665 млн, а в 2021 г. – \$3 млрд 885 млн. Главными факторами, которые будут способствовать увеличению объемов молдавского экспорта в прогнозируемый период, являются: восстановление внешнего спроса, внутренних поставок сельхозпродукции; повы-

шение конкурентоспособности экспортимемых товаров путем качественного роста, привлечение новых инвестиций в основные фонды и улучшения технологической базы и т. д. Планируется, что развитие мировой экономики приведет к увеличению внешнего спроса, что положительно скажется на молдавском экспорте продуктов, услуг и сырья. Увеличение молдавского экспорта будет также обеспечено путем его активного продвижения на рынки стран ЕС и Турции. Дальнейшее развитие свободных экономических зон, а также увеличение числа новых резидентов будут содействовать росту экспорта электрических машин и оборудования. Инвестиции помогут повысить уровень технологизации предприятий, что будет способствовать производству более конкурентоспособных товаров и поставке их на внешние рынки.

В то же время объемы импорта в страну в 2019 г. вырастут на 9,4%, а в 2020 г. и 2021 г. увеличатся на 5,5 и соответственно 5,1%. Как ожидается, в частности, в 2019 г. импорт в Молдову в денежном выражении составит \$6 млрд 542 млн, в 2020 г. – \$6,9 млрд, а в 2021 г. – \$7 млрд 250 млн. Как отмечают в Министерстве экономики и инфраструктуры, такой рост объемов импорта в этот период будет обусловлен: восстановлением внутреннего спроса, главным образом на сырье для развития технологических процессов и получения готовой продукции для экспорта; увеличением объема инвестиций в технологическое оборудование и технику и т. д. Кроме того, реальное увеличение зарплат и пенсий, а также рост денежных переводов из-за рубежа приведут к повышению потребления и, соответственно, росту импорта. Ожидается также, что возобновление долгосрочного кредитования окажет влияние на рост инвестиций, что в свою очередь будет способствовать увеличению импорта. Увеличение и диверсификация спроса на импорт сырья также основывается на прогнозе эволюции объемов производства в свободных экономических зонах, которые используют импортное сырье в технологическом процессе.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ И СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО: НУЖНА МОДЕРНИЗАЦИЯ ДЛЯ НАРАЩИВАНИЯ ОБОРОТОВ

Минфин сообщает, что промышленное производство возрастет на 5,0% в 2019 году и на 4,5% – в последующие годы. Динамика промышленного сектора будет поддержан ростом внутреннего и внешнего спроса на национальные промышленные товары, расширением деятельности иностранных инвесторов, ростом производительности сектора, а также положительной динамикой, ожидаемой в аграрном секторе.

Производство в сельском хозяйстве, остающееся лидером в ВВП, возрастет на 4,5% в 2019 году и на 5,0% – в 2020–2021 гг. Положительная динамика ожидается в секторе

производства растениеводческой продукции и животноводства. Прогнозируется оживление зоотехнической отрасли. Опыт прошлых лет подтверждает уязвимость аграрного сектора перед климатическими изменениями (цикличность засухи каждые 3-4 года, что плохо отражается на аграрном производстве), хотя последние тенденции в секторе (внедрение современных технологий, прирост инвестиций, увеличение орошаемых площадей, использование удобрений) снизят негативные последствия возможных климатических явлений.

Эксперт в сфере сельского хозяйства Виорел Киврига сообщил в ходе передачи 15 minute de realism economic, что для того чтобы добиться еще больших успехов в аграрном секторе, необходима ускоренная и основательная модернизация хозяйств, обеспечение более уверенного доступа молдавских фермеров на внешние рынки и в первую очередь на местный рынок, а также ликвидация слабых точек сектора, таких как низкий уровень страхования рисков в сельском хозяйстве, исход рабочих рук из сельской местности, устаревшая аграрная инфраструктура, особенно ирригационных систем.

Необходима либерализация рынка факторов производства, а также меры защиты местной животноводческой продукции на внутреннем рынке. Сейчас Республика Молдова наводнена продукцией из Украины, России, Румынии и Польши. Необходима модернизация средних и малых хозяйств, обеспечение их качественной техникой, повышение качества и удельного веса кормовых культур в структуре сельскохозяйственных культур, а также требуются энергичные меры по расширению животноводства на внутреннем рынке и, в среднес- и долгосрочной перспективе на внешних рынках сбыта», – считает В. Киврига.

УГРОЗЫ МОЛДАВСКОЙ ЭКОНОМИКЕ – СОКРАЩЕНИЕ СПРОСА И ПОДОРОЖАНИЕ ЛЕЯ

Несмотря на прогресс молдавской экономики, Министерство финансов видит и ряд угроз. Речь идет о глобальной экономической ситуации, в частности социальноЭкономическом положении в ЕС, Российской Федерации и соседних странах: угроза заключается в возможном воздействии на экономику Молдовы путем сокращения внешнего спроса, что приведет к уменьшению экспорта и объема денежных переводов и далее к сокращению промышленного производства, потребления населения и росту безработицы. Еще одна угроза заключается в колебании обменного курса национальной валюты: ее подорожание стимулирует импорт и наносит ущерб экспортну.

Для сельского хозяйства угроза заключается в неблагоприятных климатических условиях, их трудно спрогнозировать, и это может привести к сокращению объема сельскохозяйственной продукции. **Виктор УРСУ**

ТЕЛЕФОН ДОВЕРИЯ

Телефон доверия был создан в целях более эффективного сотрудничества с гражданским обществом по предупреждению нарушений и служебных злоупотреблений, уже допущенных или допускаемых сотрудниками Национальной комиссии по финансовому рынку, а также профучастниками, работающими на рынке ценных бумаг, страхования, микрокредитования и коллективных инвестиций.

**Телефон доверия: (+373 22) 859-405.
E-mail: info@cnpf.md**

НБМ: Банки Молдовы становятся более сильными и устойчивыми, рост кредитования, хотя и скромный, но постоянный. Очень важно продвигать кредитование в леях

Об этом заявил первый вице-президент Нацбанка Молдовы Владимир Мунтяну в ходе участия в Экономическом форуме «Молдова: тенденции в банковской сфере и экономические изменения», на котором он вел дискуссионную панель «Кредитование в национальной валюте: возможности в текущем макроэкономическом контексте».

Он отметил, что период низких процентных ставок и сильных национальных валют в странах с развивающейся экономикой остался в прошлом. Таким образом, продвижение кредитования в национальной валюте очень важно для поддержки устойчивого экономического роста и обеспечения финансовой стабильности. Владимир Мунтяну подчеркнул, что с точки зрения Нацбанка увеличение доли национальной валюты в финансовом посредничестве также поддерживает механизм передачи денежно-кредитной политики.

«Молдова завершает сложную главу в истории своего банковского сектора. Наши банки становятся более сильными и более устойчивыми, а рост кредитования, хотя и скромный, но постоянный», – сказал первый вице-президент Нацбанка Владимир Мунтяну. В работе форума приняли участие более 100 высокопоставленных представителей финансового и банковского сектора, бизнес-среды из Молдовы и других стран, международных финансовых учреждений и т. д. В ходе обсуждений была подчеркнута роль регулирующих органов и банков в поддержке устойчивого экономического развития, важность кредитования малого и среднего бизнеса в национальной валюте и стимулирование деловой среды.

В Молдове вступил в силу Закон о Национальном комитете по финансовой стабильности

Документ, разработанный Нацбанком и Минфином и принятый Парламентом, промульгирован президентом и опубликован в последнем номере Monitorul Oficial.

Как сообщало ранее агентство InfoMarket, реорганизация Национального комитета по финансовой стабильности была предусмотрена Законом об оздоровлении банков и банковской резолюции и оговорена также Национальным планом действий по внедрению Соглашения об ассоциации РМ – ЕС на 2017 – 2019 гг.

Согласно закону, Национальный комитет по финансовой стабильности будет действовать как структура межведомственного сотрудничества, без статуса юридического лица, которая представляет собой макропруденциальный национальный назначенный орган, ответственный за координирование осуществления макропруденциальной политики и деятельности по предотвращению и разрешению системных финансовых кризисных ситуаций. НКФС будет отвечать за координацию и реализацию макропруденциальной политики, предотвращение, сокращение или устранение рисков, угрожающих финансовой стабильности на системном уровне, а также управление ситуациями системного финансового кризиса.

Для достижения поставленных перед ним целей комитет будет координировать управление системными финансовыми кризисами; представлять Правительству и другим компетентным органам предложения по политике и мерам по защите депозитов, капитализации и рекапитализации банков; предлагать незамедлительные меры при наступлении системных финансовых кризисов; предлагать действия и меры, направленные на восстановление доверия к безопасности финансовой системы; периодически делать официальные заявления для предотвращения дезинформации; утверждать коммуникационную политику и план действий в чрезвычайных ситуациях; определять необходимость участия государства в продаже акций системно значимых банков; следить за выполнением рекомендаций, вынесенных комитетом.

InfoMarket

В Молдове открыт новый туристический маршрут Dor de Codru

Три населенных пункта в центре страны – Чорешть (Ниспорень), Долна и Миклеушень (Стрэшень) создали туристический маршрут Dor de Codru. Маршрут включает 20 направлений, расположенных в живописных местах, вековых кодрах, агротуристических пансионатах, включающих мастерские народных ремесленников района. Вход в три села выполнен в виде огромных дубовых ворот – визитной карточки села Чорешть. Отсюда начинается путь Dor de Codru. Около ворот расположена и карта маршрута.

Примар коммуны Чорешть Ниспоренского района Валериу Гуцу заявил, что зона Чорешть – Миклеушень – Долна обладает большим потенциалом для развития туризма, который в настоящее время не освоен. Поощрение туризма в этом районе может стать важным элементом активизации местной экономики. «Мы намерены провести оценку туристического потенциала региона и создать туристические маршруты в этих местах», – подчеркнул Валериу Гуцу.

Маршрут включает шесть туристических направлений: экологическое, рыболовное, культурное, гастрономическое, историко-религиозное и спортивное.

Участники проекта надеются, что это станет хорошим почином для остальных сел страны. Среди туристических объектов, включенных в маршрут, есть различные водоемы, такие места, как Piscul Mâniilor, Dealul Morilor и Râpa Ciorii, где для туристов обустроены места отдыха. В Ниспоренском районе расположено самое высокое нагорье в Молдове (Бэлэнешть), в Вэрзешть находятся самый древний монастырь.

Здесь же расположен и один из красивейших монастырей – Хынку и много других интересных объектов. В коммуне Чорешть (второй по высоте в Молдове) туристы смогут покататься на лыжах и насладиться живописными окрестностями. Также в маршрут включена гончарная мастерская Захария Трибай, одного из немногих мастеров, создающих черную керамику, и мастерская бондаря Иона Аксенте, где желающие смогут увидеть процесс производства деревянных бочек.

В пансионате Юлии Аксенте из Чорешть туристы попробуют местные блюда и смогут отдохнуть. В селе Вулканешть этой же коммуны, населенной преимущественно ромами, туристы познакомятся с обычаями и традициями румов в музее в виде табора под открытым небом.

Частью маршрута является и Дом мастера Парковия Мырзы, где есть возможность увидеть искусство ковроткачества, плетения и традиционной вышивки, Дом меда супругов Чолаку, где можно найти самые разнообразные сорта меда, усадьба и подвал боярина Замфира Арборе-Ралли из села Долна, где проживал в ссылке русский поэт Александр Пушкин. Здесь находятся памятники истории, среди которых кладбище румынских героев.

Создание маршрута – инициатива местных властей и коренных жителей, которую поддержал проект ПРООН «Миграция и местное развитие», финансируемый ЕС. На реализацию идеи создания туристического маршрута правительство Швейцарии предоставило 50 тысяч долларов, местные власти выделили около 22 тысяч долларов, а местные жители пожертвовали более 8 тысяч долларов.

«Этот проект соответствует приоритетам Швейцарского агентства по развитию и сотрудничеству в Молдове. Три сообщества показали, что местная власть не может быть эффективной без планирования местного экономического развития», – заявила на открытии туристического маршрута директор представительства Швейцарского агентства по развитию и сотрудничеству в Молдове Кэролайн Тиссо.

Проект «Миграция и региональное развитие» внедряется в Молдове с 2015 года совместно с Правительством Республики Молдова, органами местного самоуправления, местными НПО, частным сектором, населением, в том числе мигрантами, выходцами из соответствующих сел.

В общей сложности 40 населенных пунктов страны стали участниками проекта (25 на первом этапе и 15 – на втором этапе).

Лилия АЛКАЗЭ

Число зарубежных туристов, посетивших Молдову по линии турагентств, превысило 15 тысяч

Туристические агентства и туроператоры Молдовы оказали в январе – сентябре услуги 277 тыс. туристам и экскурсантам, что на 19,6% больше, чем за соответствующий период 2017 г.

Как сообщили «ИНФОТАГ» в Национальном бюро статистики, число иностранцев, посетивших Молдову, выросло за год почти на 16%, составив 15058 человек.

Большинство (83,2%) выбрали Молдову для отдыха и развлечений – 12532 (+22,6%), что свидетельствует о росте привлекательности страны с туристической точки зрения.

В то же время число иностранцев, рискнувших приехать в Молдову на лечение, уменьшилось почти на четверть (24%) – до 495. Что касается приехавших по делам бизнеса, то здесь тоже спад на 4,3% – до 2031. Это должно заставить задуматься Минэкономики, не устремляя повторять о прекрасном деловом и инвестиционном климате в РМ.

Больше всего туристов приезжают из Румынии – 18,4% (+3,1 п. п.), Австрии – 9,7%, России – 9,1% (+0,9 п. п.), Германии – 9,1% (+1,3 п. п.), Украины – 6,8% (+1,9 п. п.), Польши – 6,3% (-1,6 п. п.), Великобритании – 3,2% (-2,2 п. п.).

Турагентства Молдовы отправили за рубеж свыше 233,1 тыс. соотечественников (+22,4%). Абсолютное большинство выехало на отдых (99,1%). Жители РМ по-прежнему предпочитают отдыхать в Турции 39,3% (+0,7 п. п.), Болгарии – 25,6% (-0,6 п. п.), Греции – 8,2% (-3,1 п. п.).

Румыния и Украина оказались на третьем и шестом местах с долей 9,7 и соответственно 3,4%. Однако в реальности на отдых в эти соседние страны едет намного больше граждан РМ. Просто большинство, пользуясь открытостью границ, не прибегает при этом к услугам молдавских туроператоров. К тому же очень многие жители Молдовы имеют и гражданство Румынии.

Внутренними туристическими маршрутами воспользовались менее 28,8 тыс. жителей РМ (+2,1%). Почти половина из них (44,7%) – из Кишинева.

Молдова занимает 130-е место среди 140 стран мира по качеству автомобильных дорог

Такие данные представлены в ежегодном отчете «Индекс глобальной конкурентоспособности 2018 г.» (The Global Competitiveness Report 2018), в котором среди прочего анализируются показатели качества дорог в 140 странах.

Согласно результатам исследования, Молдова по показателю «качества дорог» занимает в рейтинге 130-е место из 140. Таким образом, можно сделать вывод, что пока инфраструктура молдавских дорог и их качество по-прежнему оставляют желать лучшего.

Возможно, позиции нашей страны в мировом рейтинге улучшатся в следующем году, с учетом результатов проводимой сейчас властями масштабной программы «Хорошие дороги для Молдовы».

Согласно рейтингу, наихудшее состояние дорог среди 140 стран мира – в Гаити и Мавритании, которые занимают 139-е и соответственно 140-е места.

InfoMarket